

Ockenburgh

Toetsing herontwikkeling en natuurwetgeving

- eindconcept versie 3c-

Colofon

Titel	Ockenburgh- Toetsing herontwikkeling en natuurwetgeving
Projectnummer	08944
Opdrachtgever	Gemeente Den Haag Postbus 12600 2500 DJ Den Haag
Datum	5 januari 2010
Status rapport	eindconcept - versie 3c
Opdrachtnemer	De Groene Ruimte BV Postbus 400 6700 AK Wageningen tel. 0317-423969 dgr@dgr.nl fax 0317-418758 www.dgr.nl
Handtekening voor akkoord directie	Naam : ir. P.A.W.M. Raaijmakers Handtekening:
Auteursrecht	De auteursrechten van dit rapport rusten bij zowel opdrachtgever als opdrachtnemer, tenzij schriftelijk anders is/wordt overeengekomen. Alleen degenen bij wie het auteursrecht rust zijn gerechtigd het rapport voor eigen gebruik te vermenigvuldigen, te verspreiden of toe te passen, alsook om het ter informatie aan derden openbaar te maken tegen onderling (= zij bij wie het auteursrecht rust) overeengekomen voorwaarden (kosten, citeren, gebruiken, wijzigen etc).
Aansprakelijkheid	Raadpleging van en eventuele verdere handelingen met/op basis van het door De Groene Ruimte BV geleverde product vallen buiten elke verantwoordelijkheid van opdrachtgever en/of De Groene Ruimte BV.

INHOUD

1. INLEIDING	3
2. WERKWIJZE	5
2.1. Bronnenonderzoek	5
2.2. Veldonderzoeken De Groene Ruimte	5
2.3. Toetsing aan natuurwetgeving	8
2.3.1. Natuurbeschermingswet	8
2.3.2. Provinciale ecologische hoofdstructuur	9
2.3.3. Flora- en faunawet	10
3. NATUURWETGEVING	11
3.1. Beschermde waarden Natuurbeschermingswet	11
3.1.1. Algemeen	11
3.1.2. Beschermd Natuurmonument Solleveld	11
3.1.3. Natura 2000-gebied Solleveld en Kapittelduinen	12
3.2. Beschermde waarden Flora- en faunawet	14
3.3. Beschermde waarden Provinciale Ecologische hoofdstructuur	15
4. PLANGEBIED EN VOORNEMEN	17
4.1. Landgoed Ockenburgh	17
4.2. Landhuislocatie	17
4.3. Monsterseweg 8 (portierswoning)	18
4.4. Monsterseweg 8b (Chalet)	19
4.5. Parkgebied	20
4.6. Parkeerfaciliteiten en infrastructuur	21
4.7. Planning	22
5. NATUURWAARDEN	23
5.1. Bronnenonderzoek natuurwaarden	23
5.2. Soortengroepen	24
5.2.1. Flora en vegetatie	24
5.2.2. Amfibieën en reptielen	24
5.2.3. Broedvogels	25
5.2.4. Vleermuizen	25
5.2.5. Zoogdieren (exclusief vleermuizen)	26
5.2.6. Overige diersoorten	26
5.3. Habitattypen	26
5.4. Culturele elementen	27
5.5. Natuurlijke elementen	28
5.5.1. Bossen	28
5.5.2. Graslanden	29
6. EFFECTANALYSE	33
6.1. Effectanalyse Natura 2000-gebied Solleveld en Kapittelduinen	33
6.1.1. Blijvende effecten	33
6.1.2. Tijdelijke effecten	35
6.2. Effectanalyse Beschermd Natuurmonument Solleveld	36

6.3. Effectanalyse Provinciale Ecologische hoofdstructuur	37
6.4. Effectanalyse Flora- en faunawet	37
7. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN	39
7.1. Natuurbeschermingswet	39
7.2. Flora- en faunawet	39
7.3. Ecologische hoofdstructuur	40
BRONNEN	41

BIJLAGEN

- Bijlage 1. Bouwlocatie Monsterseweg 8
- Bijlage 2. Impressie van het paviljoen aan Monsterseweg 8B
- Bijlage 3. Vegetatie-opnamen De Groene Ruimte 2005 bij het landhuis P.M.
- Bijlage 4. Overzicht beschermde soorten Flora- en faunawet

KAARTEN

- Kaart 1. Landgoed Ockenburgh renovatie landschapspark (definitief ontwerp) P.M.

I. INLEIDING

Het landgoed Ockenburgh (zie figuur 1) ligt in de binnenduinrand nabij Den Haag. Het maakt deel uit van het “Beschermd Natuurmonument Solleveld”, het Natura 2000-gebied “Solleveld en Kapittelduinen” en van de provinciale ecologische hoofdstructuur. Elk van deze drie beschermingsregimes benoemt specifieke te beschermen waarden. Daarnaast zijn middels de Flora- en faunawet planten- en diersoorten beschermd.

Voor het landgoed en het bijbehorende landhuis is een herstelplan opgezet, bestaande uit een kwaliteitsverbetering van het park in combinatie met de realisering van een Grand Hotel op de landhuislocatie, een wellnesscentrum aan Monsterseweg 8 en vernieuwing van het chalet.

Figuur 1. Ligging Ockenburgh

Het herstelplan kan effecten hebben op beschermde natuurwaarden in Ockenburgh.

Voorliggende rapportage beoordeelt de kans op negatieve effecten op de natuur- en landschapswaarden die in Ockenburgh zijn beschermd middels de Natuurbeschermingswet, de Flora- en faunawet en de Ecologische Hoofdstructuur.

De gevolgde werkwijze wordt in hoofdstuk 2 besproken. Vervolgens wordt de van toepassing zijnde natuurwetgeving toegelicht; de Natuurbeschermingswet (§ 3.1.), Flora- en faunawet (§ 3.2.) en Ecologische Hoofdstructuur (§ 3.3.). Om de consequenties in het kader van de natuurwetgeving in beeld te kunnen brengen, is inzicht nodig in de huidige situatie en het voornemen (hoofdstuk 4). De aanwezige natuurwaarden zijn gebaseerd op bronnenonderzoek (§ 5.1.) en veldgegevens. Een overzicht van de natuurwaarden wordt gegeven per soortgroep (§ 5.2.) en habitatype (§ 5.3.) en voor cultureelrijke waarden (§ 5.4.) en natuurlijke waarden (§ 5.5.). Op basis van de beschikbare gegevens is een effectanalyse uitgevoerd voor de verschillende natuurwetgeving (hoofdstuk 6). Uit deze analyse zijn conclusies en aanbevelingen geformuleerd (hoofdstuk 7).

2. WERKWIJZE

De natuurwaarden in Ockenburgh zijn beschermd door de aanwijzing tot beschermd natuurmonument (Natuurbeschermingswet), door de aanwijzing tot Natura 2000-gebied (Natuurbeschermingswet), doordat het tot de provinciale ecologische hoofdstructuur behoort en middels de Flora- en faunawet. Het herstelplan voor Ockenburgh is aan deze beschermingsregimes getoetst. Daartoe is een bronnenonderzoek gedaan naar de middels deze regimes vastgestelde te beschermen waarden en zijn een bronnenonderzoek en meerdere veldinventarisaties naar de op Ockenburgh aanwezige natuurwaarden uitgevoerd. Op basis van deze informatie is het herstelplan voor Ockenburgh getoetst aan de Natuurbeschermingswet, aan de Flora- en faunawet en aan de provinciale ecologische hoofdstructuur.

2.1. Bronnenonderzoek

Op basis van de diverse (ontwerp) aanwijzingsbesluiten voor Ockenburgh is een overzicht opgesteld van natuurwaarden die middels deze regimes zijn beschermd (zie § 2.3.).

Van 1993 tot 2002 zijn diverse flora- en vegetatie-onderzoeken uitgevoerd, onder andere “Inventarisatie gemeentelijk bosbezit Den Haag” (Silve, 2002) en “Boommeting Ockenburgh” (Gemeente Den Haag, 2000). Om de effecten van de voorgenomen oprichting van het Grand Hotel op natuurwaarden in beeld te brengen is in 2003 een quickscan uitgevoerd (DG Groep, 2003). Ter aanvulling hierop zijn in 2004 een vleermuizeninventarisatie (van der Kuil en Limpens, 2004) en een broedvogelinventarisatie (Kok en Vergeer, 2004) uitgevoerd. In 2009 is een bomeninventarisatie uitgevoerd (bron: #). De bruikbaarheid van deze rapporten is beoordeeld.

2.2. Veldonderzoeken De Groene Ruimte

In bovengenoemde onderzoeken ontbrak informatie over de aanwezigheid van beschermde soorten van de soortgroepen vaatplanten, zoogdieren (exclusief vleermuizen), amfibieën en reptielen. Daarom zijn in opdracht van de Gemeente Den Haag door De Groene Ruimte in 2005, 2006 en 2009 aanvullende veldinspecties verricht naar deze soortgroepen, inclusief vleermuizen. Eind 2009 heeft in opdracht van Nova Ockenbrugh OG BV een veldinspectie plaatsgevonden naar beschermde soorten in bomen, in de drie gebouwen en op de locatie van een aan te leggen tijdelijke toegangsbrug.

De veldonderzoeken in 2005, 2006 en 2009 zijn uitgevoerd door ervaren veldecologen van De Groene Ruimte. Ter voorbereiding op de veldbezoeken is voor het plangebied een aantal bronnen (internetsites, verspreidingsatlassen en door de opdrachtgever aangeleverde informatie, waaronder de hierboven genoemde rapporten) geraadpleegd, om een indruk te krijgen van de mogelijke natuurwaarden van (de omgeving van) het plangebied. In onderstaande tabel is weergegeven wanneer de veldbezoeken hebben plaatsgevonden.

Jaar	Datum	Aandachtspunten	Weersomstandigheden	Medewerker DGR
2005	13 april - ochtend	Amfibieën, reptielen en zoogdieren	Bewolkt, 14 °C	ir. R. Noordhuis
	27 april - middag	Amfibieën, reptielen en zoogdieren	Af en toe zon, veel wind	ir. R. Noordhuis
	12 mei - overdag	Flora en vegetatie	Licht bewolkt, 18 °C	ir. M.J. Baartmans
2006	7 juni - overdag	Opbouw bosgedeelten	Licht bewolkt, 12 °C	ir. M.J. Baartmans
	7 juni - overdag	Vleermuizen	Licht bewolkt, 12 °C	ir. E. Groenendaal, ir. P.A.W.M. Raaijmakers
	10 juni - avond	Vleermuizen	Onbewolkt, 12 °C	ir. E. Groenendaal
2007	18 april - overdag	Effecten honden op flora en fauna	Zonnig, 20 °C	ir. M.J. Baartmans
2009	14, 15 en 16 december - overdag	Beschermde soorten in gebouwen en bomen en op locatie tijdelijke toegangsbrug	Helder; ca 0 °C	ir R. Noordhuis; ing. W. De Groot

Flora

2005

Tijdens het veldbezoek op 12 mei 2005 is het hele plangebied doorkruist op zoek naar beschermde plantensoorten en overige opmerkelijke plantensoorten (met name stinzenplanten). Locaties van deze aandachtssorten zijn genoteerd. In het veldonderzoek is tevens beoordeeld of er habitatrictlijntypen voorkomen op de te bebouwen locaties bij het landhuis en in de rest van het plangebied. Ter ondersteuning van deze beoordeling zijn van de te bebouwen locaties in de directe omgeving van het landhuis vijf vegetatie-opnamen gemaakt volgens Braun-Blanquet. In deze opnamen zijn alle aanwezige soorten genoteerd. Ter vergelijking is het aan het landgoed grenzende Hyacintenbos bezocht, waar het habitatrictlijntype goed ontwikkeld is. Tevens is het gebied beoordeeld op locaties waar (her)ontwikkeling van habitatrictlijntype(n) kansrijk is. Er is in 2005 in totaal 6 uur floristisch- en vegetatiekundig veldwerk (exclusief reistijd) uitgevoerd.

2006

In 2006 is het plangebied nogmaals doorkruist op zoek naar beschermde vaatplanten. Ook zijn aandachtssorten genoteerd: soorten van stinzenmilieus die indicatief zijn voor de waarden van het bos. Tevens is de opbouw van de bosgedeelten beoordeeld. Er van uitgaande dat al het bos op het landgoed gerekend zou moeten worden tot H2180-bos is er gezocht naar een duidelijk verschil in de kwaliteit van de bossen. Deze is gevonden op basis van de typologie in Vegetatie van Nederland (Schaminée et al). Er zijn vijf categorieën onderscheiden: zuiver H2180-bos (goed ontwikkeld Eiken-Beukenbos), bossen zonder ondergroei (Eiken-Beukenbos inops-variant), landschapbossen (Eiken-Beukenbos, met veel uitheemse soorten) en Elzen-Vogelkers-

bossen (verruigd met Braam dan wel met Grote brandnetel en Fluitenkruid). Alle bospercelen zijn bezocht en voornamelijk op basis van de aanwezig of afwezige ondergroei in één van de vijf categorieën geplaatst. Het zuivere H2180-bos was het bos dat niet verruigd was met Braam of Brandnetel, waar niet alle ondergroei was vertrapt en waar geen grote hoeveelheid exoten in de boomlaag aanwezig waren.

Er is in 2006 in totaal 5 uur floristisch- en vegetatiekundig veldwerk (exclusief reistijd) uitgevoerd.

2009

In 2009 is middels een veldinspectie ter plaatse van de te plaatsen tijdelijke toegangsbrug nagegaan of daar streng beschermd plantensoorten aanwezig waren of konden worden verwacht.

Fauna

Algemeen

In 2005 en 2006 is gericht gezocht naar (sporen van) beschermde soorten. Er zijn geen gedetailleerde inventarisaties met vallen of dergelijke uitgevoerd. Op basis van de beschikbare bronnen, kennis en de (eerder) uitgevoerde veldbezoeken was er geen aanleiding om andere streng beschermde zoogdiersoorten dan vleermuizen te verwachten. Indien er wel streng beschermde soorten verwacht zouden worden, zou aanvullend onderzoek met behulp van vallen noodzakelijk zijn geweest

2005

In 2005 is het hele plangebied doorkruist, op zoek naar amfibieën en reptielen en sporen van zoogdieren (prenten, holen, vraatsporen, nesten, haren en dergelijke). Ook is onder stenen en andere voorwerpen gezocht. Met een schepnet zijn alle wateren bemonsterd op amfibieën.

Er is in 2005 in totaal 6 uur faunistisch veldwerk (exclusief reistijd) uitgevoerd.

2006

Ook in 2006 is het plangebied doorkruist op zoek naar (sporen van) (beschermde) dieren. Er is specifieke aandacht besteed aan vleermuizen in het landhuis en de voormalige jeugdherberg. In eerste instantie zijn de mogelijkheden voor vleermuizen beoordeeld. Daarna zijn beide gebouwen doorzocht op (sporen van) vleermuizen. Mogelijk geschikte verblijfplaatsen, bijvoorbeeld achter betimmering, rond kozijnen en het torentje werden geïnspecteerd. Daarnaast zijn foerageergebieden en vliegroutes onderzocht. In de nacht van 10 juni is geïnventariseerd met behulp van de batdetector.

Er is in 2006 in totaal 13 uur faunistisch veldwerk (exclusief reistijd) uitgevoerd.

2009

In 2009 zijn het landhuis, Monsterseweg 8 en het chalet aan binnen- en buitenzijde nauwkeurig op vleermuissporen onderzocht.

Het herstelplan voorziet in de kap van spontane opslag en een aantal grotere bomen. Deze bomen zijn eerder geïnventariseerd op onder andere soort en diameter¹⁾. Uit deze te kappen bomen is op basis van boomsoort en diameter een eerste selectie gemaakt van bomen waar geen holtes en bomen waar wel holtes te verwachten zijn. Deze laatste bomen zijn in het veld

1) **Bron: #**

visueel beoordeeld op aanwezigheid van voor vleermuizen en vogels geschikte holtes. De aanwezige holtes zijn met een boomcamera nader onderzocht.

2.3. Toetsing aan natuurwetgeving

De (inter)nationale natuurwetgeving en regelgeving vereist dat de effecten van voorgenomen ingrepen op beschermde natuurwaarden in beeld worden gebracht. Afhankelijk van de te verwachten effecten dienen mitigerende en/of compenserende maatregelen genomen te worden om eventuele negatieve effecten te verminderen dan wel te voorkomen. Als ondanks deze maatregelen negatieve effecten niet worden voorkomen, dient bij effecten op beschermde waarden een vergunning (Natuurbeschermingswet, NBW) en bij verstoring van streng beschermde soorten (tabel 2 en 3 AMvB artikel 75) een ontheffing (Flora- en faunawet, FFW) te worden aangevraagd. Voor de Ecologische Hoofdstructuur geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen het 'nee, tenzij' principe.

De voorgenomen activiteiten die zijn getoetst zijn het herstelplan voor Ockenburgh, met daarin de realisatie van een hotelaccommodatie en een wellnesscentrum, de vernieuwing van de horecavoorziening ("chalet") en een parkrenovatie, waaronder verbetering van de parkeerfaciliteiten.

2.3.1. Natuurbeschermingswet

De toetsing aan de NBW heeft als doel om in beeld te brengen of er van het "project" negatieve effecten op de middels de NBW beschermde natuurwaarden kunnen worden verwacht en daarmee of er wel of geen vergunning is vereist voor het uitvoeren van het project.

De aanwijzingsprocedure tot Natura 2000-gebied is nog niet volledig afgerond. Bij het opstellen van voorliggende rapportage was voor het Natura 2000-gebied Solleveld en Kapittelduinen het ontwerp-aanwijzingsbesluit gepubliceerd. Dat betekent dat voorgenomen ontwikkelingen in deze situatie getoetst moeten worden aan de status van Natura 2000 én aan de status van Beschermd Natuurmonument ("oude doelen").

Naar verwachting wordt in 2010 de crisis- en herstelwet door het parlement aangenomen. Als die wet wordt aangenomen blijven er in feite twee toetsingskaders naast elkaar bestaan: die aan de waarden van Beschermd Natuurmonument en die van Natura 2000²⁾.

De wezenlijke kenmerken die zijn getoetst betreffen:

- habitattypen en soorten waarvoor in het ontwerp-aanwijzingsbesluit voor Natura 2000 instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd,
- voor zover deze verder gaan dan voor het Natura 2000-gebied is aangegeven, tevens de natuurwetenschappelijke betekenis, omschreven aan de hand van vegetatietypen en soorten, en het natuurschoon zoals geformuleerd in het aanwijzingsbesluit voor Beschermd Natuurmonument.

²⁾ Bron: notulen overleg d.d. #.

In het document “Nadere uitleg van het begrip ‘significantie gevolgen’ uit de Natuurbeschermingswet, 2009)” staat een toelichting gegeven op het begrip ‘verslechtering’³⁾. Van verslechtering van de kwaliteit van een habitat is sprake wanneer in een bepaald gebied (1) de door dit habitat ingenomen oppervlakte afneemt of (2) wanneer het met de specifieke structuur en functies die voor de instandhouding van het habitat op lange termijn noodzakelijk zijn, dan wel (3) met de staat van instandhouding van de met dit habitat geassocieerde typische soorten, in dalende lijn gaat in vergelijking met de begintoestand. Dat is beoordeeld in het licht van de bijdrage van het gebied tot de coherentie van het netwerk. Of er mogelijk sprake is van significante effecten, is getoetst aan deze drie aspecten (bij het leefgebied van een soort gaat het uiteraard alleen om de eerste twee aspecten).

Het herstelplan kan in verschillende fasen van oprichting effecten hebben op beschermde natuurwaarden: (1) blijvende effecten tijdens het in werking zijn van het Grand Hotel, het wellnesscentrum aan Monsterseweg 8, het chalet en gebruik van het park en (2) tijdelijke effecten tijdens de sloop-, bouw-, aanleg en reconstructiewerkzaamheden.

Om te bepalen of een vergunning vereist is, is de checklist gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 (Ministerie van LNV, 2006c) en de Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998 (Ministerie van LNV, 2005) gevolgd.

De volgende stappen zijn genomen (voor een uitgebreide beschrijving wordt verwezen naar genoemde documenten). Per stap zijn in cursief de overwegingen en conclusies weergegeven.

Stap 1. Geografische bepaling. Ligt het project in of nabij een Natura 2000-gebied?

Conclusie: Ja; op basis van deze conclusie is het opstarten van de oriëntatiefase vereist.

Stap 2. Oriëntatiefase. Kan het project mogelijk significant negatieve effecten en/of gevolgen hebben op de beschermde natuurwaarden?

Conclusie: Ja, dat is niet uit te sluiten, daarom moet beoordeeld worden of er een verstorings- of verslechteringstoets (bij een “mogelijk negatief effect, zeker niet significant”) is vereist of dat een passende beoordeling (bij een “mogelijk significant effect”) is vereist

Het geringe tijdelijke oppervlakteverlies van het (potentiële) habitattype wordt beoordeeld als “mogelijk negatief effect, zeker niet significant”. Daarom is voor dit project een passende beoordeling niet aan de orde; wel is een verstorings- of verslechteringstoets vereist.

Stap 3. Verstorings- en verslechteringstoets. Is er kans op een verslechtering of verstoring? Zo ja, dan dient een onderzoek te worden uitgevoerd wat de effecten (kunnen) zijn van de activiteit op de natuurwaarde in het gebied en welke verzachtende (mitigerende) maatregelen genomen worden.

Conclusie: In het kader van de verstorings- en verslechteringstoets dient een onderzoek te worden uitgevoerd om de (mogelijke) effecten in beeld te brengen.

2.3.2. Provinciale ecologische hoofdstructuur

Het doel van de toetsing is om na te gaan of het herstelplan binnen de randvoorwaarden past waarbinnen in de provinciale ecologische hoofdstructuur ontwikkelingen zijn toegestaan (het ‘nee, tenzij’ principe).

³⁾ Naar: Europese Commissie, 2000. *Beheer van “Natura 2000”-gebieden*. De bepalingen van artikel 6 van de habitatrichtlijn (Richtlijn 92/43/EEG).

Voor toetsing aan de Ecologische Hoofdstructuur zijn de volgende vragen nagegaan:

- ligt het plangebied in de Ecologische Hoofdstructuur?
- wat zijn de “wezenlijke kenmerken en waarden” waarvoor Ockenburgh in de provinciale ecologische hoofdstructuur is opgenomen?
- is er een significant negatief effect te verwachten op de “wezenlijke kenmerken en waarden” waarvoor Ockenburgh in de provinciale ecologische hoofdstructuur is opgenomen⁴⁾?
- kan het herstelplan worden uitgevoerd binnen de mogelijkheden van het “nee-tenzij” principe?

2.3.3. Flora- en faunawet

De toetsing aan de Flora- en faunawet heeft als doel om in beeld te brengen of er van het herstelplan (“ingreep”) negatieve effecten op de middels de Flora- en faunawet (streng) beschermde planten- en diersoorten kunnen worden verwacht en daarmee of er wel of geen ontheffing is vereist voor het uitvoeren van het herstelplan.

Om de effecten van de voorgenomen ingreep op middels de Flora- en faunawet beschermde soorten te toetsen, is het volgende schema doorlopen (zie #):

- welke streng beschermde soorten komen voor;
- welke van deze voorkomende soorten worden door het herstelplan mogelijk verstoord;
- zijn de in het herstelplan opgenomen maatregelen voldoende om verstoring te voorkomen dan wel de functionaliteit voor aanwezige streng beschermde soorten (bijlage IV Habitat-richtlijn) te waarborgen.

De toetsing is uitgevoerd voor de soorten die blijkens de uitgevoerde onderzoeken op Ockenburgh voorkomen. Voor de toetsing is uitgegaan van de gebruikelijke normen voor verstoring, zoals toegelicht in de ‘Handreiking Flora- en faunawet’ (ministerie van LNV, versie 31/10/2008).

⁴⁾ Ook als een ingreep geen significante effecten heeft op de instandhoudingsdoelstellingen voor een specifieke soort in het kader van Natura 2000, kan de ingreep nog wel effecten hebben op de breder geformuleerde ‘wezenlijke kenmerken en waarden’ van de EHS.

3. NATUURWETGEVING

Op landgoed Ockenburgh zijn natuurwaarden beschermd middels:

- de aanwijzing van Ockenburgh tot “Beschermd Natuurmonument Solleveld”
- de aanwijzing van het Natura 2000-gebied “Solleveld en Kapittelduinen waarbinnen Ockenburgh ligt, en waarvoor een ontwerp-aanwijzingsbesluit is gepubliceerd;
- de provinciale ecologische hoofdstructuur waar Ockenburgh deel van uitmaakt;
- de Flora- en faunawet die planten- en diersoorten beschermt.

3.1. Beschermden waarden Natuurbeschermingswet

3.1.1. Algemeen

De Natuurbeschermingswet biedt onder andere de juridische basis voor vergunningverlening. De wet bepaalt dat projecten die de kwaliteit van de habitats kunnen verstoren of die een verstorend effect kunnen hebben op de soorten, niet mogen plaatsvinden zonder vergunning. Bij ruimtelijke ingrepen dient altijd te worden nagegaan of er een vergunning nodig is op grond van deze wet. In het vergunningstraject speelt het voorzorgsbeginsel een belangrijke rol. Het voorzorgsbeginsel houdt in dat alle aspecten die met een project samenhangen (zowel op zichzelf als in combinatie met andere projecten) en de instandhoudingsdoelen in gevaar kan brengen, moeten worden onderzocht.

Binnen de Natuurbeschermingswet zijn de natuurwaarden op Ockenburgh beschermd middels aanwijzing tot Beschermd Natuurmonument “Solleveld” en door aanwijzing als Natura 2000-gebied “Solleveld en Kapittelduinen”. De voor het Beschermd Natuurmonument geldende doelstellingen gaan over naar het nieuwe Natura 2000-gebied. Voor zover de doelen voor het Beschermd Natuurmonument verder gaan dan die voor het Natura 2000-gebied, geldt het oorspronkelijke beschermingsregime voor het Beschermd Natuurmonument. De Natura 2000-doelen gaan in geval van strijdigheid vóór op de bestaande doelen van het Beschermd Natuurmonument.

Bestaande bebouwing, erven, tuinen en verhardingen maken geen deel uit van het aangewezen gebied, tenzij het betreffende object wordt bedekt door een habitattype of een onderdeel is van een leefgebied. In deze toetsing worden de landhuislocatie, inclusief gazon, Monsterseweg 8 en Chalet Ockenburgh gerekend tot bestaande bebouwing, erven, tuinen en verhardingen, waardoor ze geen deel uitmaken van het Natura 2000-gebied ‘Solleveld & Kapittelduinen’.

3.1.2. Beschermd Natuurmonument Solleveld

Landgoed Ockenburgh is onderdeel van het gebied Solleveld dat in 1990 is aangewezen als beschermd natuurmonument (Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 1990) omdat het “... van algemeen belang is uit een oogpunt van natuurschoon en om zijn natuurwetenschappelijke betekenis ...”. In de bijbehorende toelichting worden de “natuurwetenschappelijke betekenis” en het “Natuurschoon” beschreven. Tevens wordt in die toelichting gesteld dat “... De toepassing van de Natuurbeschermingswet is gericht op de instandhouding van de aanwezige waarden”.

De natuurwetenschappelijke betekenis, zoals in de aanwijzing tot beschermd natuurmonument Solleveld is beschreven, heeft betrekking op geologie, geomorfologie, waterhuishouding, flora en fauna. Het aanwijzingsbesluit beschrijft de natuurwetenschappelijke betekenis als volgt: *“...Het gebied bestaat uit oude en jonge duinzanden en is van oorsprong een droog terrein. Solleveld bestaat uit een open duinlandschap nabij de zee en een bosrijke zone langs de binnenduinrand. Het binnenduinbos maakt onderdeel uit van buitenplaatsen, zoals Ockenburgh. Vegetatiekundig worden de bossen gerekend tot het Duin-Eikenbos, met stinzenplanten en varens. In Ockenburgh komen plaatselijk uitheemse aangeplante soorten voor, zoals Rododendron en Taxus, hetgeen kenmerkend is voor landgoedbossen. Zeldzame en minder algemene plantensoorten zijn onder andere Blauwe zeedistel, Duinsalomonszegel, Kleverige reigersbek en Wilde hyacint. In het natuurmonument komen minder algemene paddestoelen voor zoals Gewimperde aardster, Gewone morielje en Kapjesmorielje. Het gebied is van belang als broed-, rust- en foerageergebied voor een groot aantal vogelsoorten...”*

Het aanwijzingsbesluit omschrijft het te handhaven “natuurschoon” als volgt: *“... Het karakter van het Beschermd Natuurmonument Solleveld zijn de afwisseling tussen landgoedbossen en open duingebieden. Het natuurschoon op landgoed Ockenburgh als onderdeel van Solleveld, is gelegen in het landgoedbos, het reliëf en de relatieve verscheidenheid aan milieuomstandigheden...”* Tevens wordt Gewone morielje genoemd.

Sinds 1992 valt Solleveld, en dus ook Ockenburgh, tevens onder de werking van de Habitatrichtlijn 92/43/EEG. Deze Habitatrichtlijn is in 2005 in de landelijke wetgeving geïmplementeerd middels de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 die de gebiedsbescherming regelt.

De status als Beschermd Natuurmonument komt te vervallen bij de vaststelling van het aanwijzingsbesluit van het Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen. De doelen voor de natuurwaarden zoals die voor het Beschermd Natuurmonument gelden worden bij aanwijzing tot Natura 2000-gebied verwerkt in/overgenomen door de opgenomen instandhoudingsdoelen voor habitattypen voor het Natura 2000-gebied.

3.1.3. Natura 2000-gebied Solleveld en Kapittelduinen

Stand van zaken januari 2010

Het ontwerpbesluit voor “Solleveld & Kapittelduinen” is vastgesteld. Daarmee geldt de verplichting om de natuurwaarden te beschermen door economische en ruimtelijke plannen hieraan te toetsen. Door het Ministerie van LNV zijn voor Solleveld en Kapittelduinen instandhoudingsdoelen geformuleerd (LNV 2006a en LNV 2006b).

De ontwerpbesluiten, waaronder “Solleveld & Kapittelduinen”, hebben van 9 januari tot 19 februari 2007 ter inzage gelegen. Als reactie op de inspraak is een “Nota van Antwoord inspraakprocedure aanwijzing Natura 2000-gebieden” (Ministerie van LNV, 2007) opgesteld.

De instandhoudingsdoelen zijn later opgenomen in de Essentietabel Solleveld & Kapittelduinen (Ministerie van LNV, jaartal onbekend). In 2008 zijn de profielen van de habitattypen uitgebreid; enkelen zijn in maart 2009 herzien (Ministerie van LNV, 2008a,b,c,d; Ministerie van LNV, 2009a,b). In 2009 is voor Solleveld en Kapittelduinen het ontwerp-aanwijzingsbesluit vastgesteld. In februari 2009 is een wetswijziging van kracht geworden, waarin is vastgesteld dat de toetsing van nog niet aangewezen habitatrichtlijngebieden plaats moet vinden op basis van de instandhoudingsdoelstellingen van het betreffende Natura 2000-gebied.

Beschermden natuurwaarden Natura 2000-gebied Solleveld en Kapittelduinen

In het ontwerpbesluit van het Natura 2000-gebied 'Solleveld & Kapittelduinen' staan zes habitattypen vermeld (zie kader). Middels deze habitattypen worden de doelen uit de aanwijzing tot beschermd natuurmonument (1990) tot "instandhouding van de aanwezige waarden" wat betreft de natuurwaarden afgedekt.

*H2150	Duinheiden met struikhei (Atlantische vastgelegde ontkalkte duinen)
H2120	Witte duinen (wandele duinen op de strandwal met Helm (<i>Ammophila arenaria</i>))
*H2130	Grijze duinen (vastgelegde kustduinen met kruidenvegetatie)
H2160	Duindoornstruwelen (Duinen met Duindoorn (<i>Hippophae rhamnoides</i>))
H2180	Duinbossen (Beboste duinen van het Atlantische, continentale en boreale gebied)
H2190	Vochtige duinvalleien

H2120 Witte duinen (Wandelende duinen op de strandwal met Helm (*Ammophila arenaria*; witte duinen)) vormen de buitenste duinengordel van de kust, de zeereep. Het betreft natuurlijk groeiplaatsen van Helm, waar de duinen vrij kunnen stuiven (Jansen, 2003).

Het Natura 2000-doel is het behoud van de verspreiding, behoud van de oppervlakte en verbetering van de kwaliteit. Verbetering wordt vooral nagestreefd in de duinen van de vastelandskust en het Deltagebied (Ministerie van LNV, 2008a).

***H2130 Grijze duinen** (Vastgelegde kustduinen met kruidenvegetatie) zijn een prioritair habitatype. Dit habitatype betreft alle duingraslanden met een min of meer gesloten gras- of bekermosvegetatie langs de Noordzeekust. Van dit type zijn enkele gemeenschappen van groot belang omdat ze alleen in Nederland voorkomen (Jansen, 2003).

Het Natura 2000-doel is het behoud van de verspreiding, behoud van de oppervlakte en verbetering van de kwaliteit (Ministerie van LNV, 2008b).

***H2150 Duinheiden met struikhei** (Atlantische vastgelegde en ontkalkte duinen) is een prioritair habitatype. Het zijn vrij soortenarme begroeiingen waarin naast Struikheide ook andere heidesoorten domineren. De ondergroei bestaat uit mossen en korstmossen (Jansen, 2003).

Het Natura 2000-doel is het behoud van de verspreiding, behoud van de oppervlakte en verbetering van de kwaliteit (Ministerie van LNV, 2008c).

H2160 Duindoornstruwelen (Duinen met Duindoorn (*Hippophae rhamnoides*)) betreft duinstruwelen met dominantie van Duindoorn. In deze struwelen komt naast Duindoorn ook Wilde liguster, Eenstijlige meidoorn, Egelantier, Kardinaalsmuts en Wegedoorn voor (Jansen, 2003).

Het Natura 2000-doel is het behoud van verspreiding, behoud van oppervlakte en behoud van kwaliteit van goed ontwikkelde vormen in de gebieden waar het type een belangrijke positie in het duinlandschap in neemt. Enige achteruitgang is toegestaan ten gunste van uitbreiding van oppervlakte van habitatype Grijze duinen (*H2130), Vochtige duinvalleien (H2190) of Duinbossen (H2180), mits de totale oppervlakte van goed ontwikkelde vormen niet afneemt (Ministerie van LNV, 2008d).

H2190 Vochtige duinvalleien betreft open water, vochtige graslanden, lage moerasvegetaties en rietlanden, alle voorzover voorkomend in (min of meer natuurlijke) laagten in de duinen. Buiten de duinen worden alleen de in het overige kustgebied voorkomende min of meer grazige vormen tot het habitatype gerekend. Mede door de grote ecologische variatie is het aantal

kenmerkende soorten zeer groot. Het gaat om relatief jonge successiestadia. Begroeiingen van oudere (al of niet verdroogde) successiestadia in duinvalleien behoren tot andere habitattypen. Het Natura 2000-doel is het behoud van verspreiding, uitbreiding van de oppervlakte en verbetering van de kwaliteit van vochtige duinvalleien (kalkrijk, subtype B) (Ministerie van LNV, 2009a).

H2180 Duinbossen (Beboste duinen van het Atlantische, continentale en boreale gebied) wordt in drie subtypen onderscheiden (zie kader).

H2180a Subtype A: duinbossen (droog)
H2180b Subtype B: duinbossen (vochtig)
H2180c Subtype C: duinbossen (binnenduinrand)

Het habitatype H2180 duinbossen is zeldzaam langs de Europese kusten, maar komt in ons land over relatief grote oppervlakte voor langs een groot deel van de duinkust. Subtype A betreft droge duinbossen voornamelijk bestaand uit oude Berken-Eikenbossen en bossen met Beuk. Subtype B betreft vochtige duinbossen. Het zijn vaak berkenbroekbossen of Meidoorn-Berkenbos met Zachte berk. Subtype C betreft duinbossen van de binnenduinrand, zoals parkbossen met stinzenflora. Ze zijn sterk door de mens beïnvloed, wat zijn weerslag heeft op de vegetatiestructuur en de ondergroei (Ministerie van LNV, 2009).

De landelijke instandhoudingsdoelen zijn (Ministerie van LNV, 2009b):

- subtype A: verbetering verspreiding van goed ontwikkelde vormen, behoud maar lokaal uitbreiding van oppervlakte van goed ontwikkelde vormen en behoud maar lokaal verbetering van kwaliteit;
- subtype B: behoud verspreiding, behoud maar lokaal uitbreiding oppervlakte en behoud maar lokaal verbetering kwaliteit;
- subtype C: behoud verspreiding, behoud oppervlakte en behoud maar lokaal⁵⁾ verbetering kwaliteit.

3.2. Beschermde waarden Flora- en faunawet

In de FFW is de soortenbescherming geregeld. De wet biedt de basis voor ontheffingverlening bij verstoring van beschermde soorten. Bij ruimtelijke ingrepen dient nagegaan te worden of de ingreep beschermde soorten nadelig kan beïnvloeden. Indien dat het geval is en verstoring niet is te voorkomen, dient een ontheffing te worden aangevraagd. Voor een aantal algemene soorten geldt voor ruimtelijke ingrepen automatisch vrijstelling. Voor streng beschermde soorten die ook als habitatrictlijnsoorten zijn aangewezen is verstoring in het kader van ruimtelijke ingrepen niet toegestaan en kan daarvoor geen ontheffing verkregen worden. Voor die soorten dienen binnen de ingreep maatregelen genomen te worden waarmee de functionaliteit wordt gewaarborgd, zodat van verstoring geen sprake is. Dat geldt bijvoorbeeld voor vleermuizen. Voor alle soorten, beschermd of niet beschermd, dient overigens altijd te worden voldaan aan de zorgplicht.

⁵⁾ Voor de Duinen Vlieland, Duinen Terschelling en Duinen Schiermonnikoog.

3.3. Beschermde waarden Provinciale Ecologische hoofdstructuur

De landelijke ecologische hoofdstructuur beschermt en ontwikkelt grote natuurgebieden en verbindt deze met elkaar. De provincies werken de landelijke ecologische hoofdstructuur verder uit.

Het ruimtelijk beleid voor de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is gericht op het behoud en de ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden. In de EHS geldt voor ingrepen met een significant negatief effect op wezenlijke kenmerken en waarden het 'nee, tenzij' principe. Dit houdt in dat ruimtelijke ingrepen niet zijn toegestaan, tenzij er geen alternatieven zijn en er sprake is van een groot openbaar belang. De nadelige gevolgen moeten worden gemitigeerd en de resterende schade moet worden gecompenseerd. Compensatie houdt in dat er geen netto verlies is van areaal, kwaliteit en samenhang. Het EHS-regime geldt ook in gebieden waar deze overlappen met Natura 2000-gebieden, omdat ook als een ingreep geen significante effecten heeft op de instandhoudingsdoelstellingen voor een specifieke soort in het kader van Natura 2000, deze ingreep nog wel effecten kan hebben op de breder geformuleerde 'wezenlijke kenmerken en waarden' van de EHS.

De provincie Zuid-Holland heeft in het 'Ontwerp natuurbeheerplan Zuid-Holland' (vastgesteld 14 april 2009) de landelijke ecologische hoofdstructuur uitgewerkt tot de Zuid-Hollandse provinciale ecologische hoofdstructuur⁶⁾. Daarin is landgoed Ockenburgh onderdeel van de Duinstreek. De Duinstreek wordt daarbij als volgt gekarakteriseerd: "De Duinstreek strekt zich uit tussen Wassenaar en De Zilk en omvat, naast de duinen, tevens de landgoederenzone in de binnenduintrand en de Bollenstreek. In de landgoederenzone tussen Den Haag en Wassenaar bestaat het deelgebied uit een brede duinstrook, deels beboste en bebouwde strandwallen en een brede strandvlakte met weilanden en hakhoutbossen. In de Bollenstreek wordt dit patroon doorbroken door de monding van de Oude Rijn en is de fluviale landschapsstructuur en haar karakteristieke blokverkaveling nog zwak herkenbaar. In de rest van de Bollenstreek zijn de strandwallen grotendeels afgegraven en/of bebouwd en zijn de graslanden in de strandvlakten veelal omgezet in bollengrond door zand uit de ondergrond omhoog te brengen."

Bij de wezenlijke kenmerken en waarden uit de provinciale ecologische hoofdstructuur gaat het om de actuele en potentiële kenmerken en waarden op het gebied van natuurdoelen en -kwaliteit, geomorfologische en aardkundige waarden en processen, waterhuishouding, kwaliteit bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte en openheid, landschapsstructuur⁷⁾ en belevingswaarde.

Nadere info over stand van zaken opvragen bij Joop Kooijman, prov. ZH

⁶⁾ Dit natuurbeheerplan vervangt de eerder door Gedeputeerde Staten vastgestelde natuurgebiedsplannen.

⁷⁾ De Contourennota Levend Landschap (provincie Zuid-Holland, 2007) schetst de karakteristieke landschapselementen van Zuid-Holland. De Contourennota staat in het teken van versterking van landschappelijke kenmerken en landbouwstructuren. Ockenburgh vormt in deze nota een onderdeel van het deelgebied Westland. Kenmerkend voor de zone bij Ockenburgh is dat zich in de zeventiende eeuw veel buitenplaatsen hebben ontwikkeld en welvarende boeren stichtten er fraaie boerderijen.

4. PLANGEBIED EN VOORNEMEN

Het te toetsen voornemen (Natuurbeschermingswet: 'project', Flora- en faunawet: 'ingreep') is het herstelplan voor Ockenburgh, met daarin de realisatie van een hotelaccommodatie en een wellnesscentrum, de vernieuwing van de horecavoorziening ("chalet") en een parkrenovatie, waaronder verbetering van de parkeerfaciliteiten. Hierna wordt het landgoed als geheel kort beschreven, waarna op de afzonderlijke onderdelen wordt ingegaan.

De toekomstige situatie is weergegeven op kaart I P.M.

4.1. Landgoed Ockenburgh

Landgoed Ockenburgh (12,7 ha) ligt in de binnenduinrand van Den Haag. Het landgoed is onderdeel van het 384 ha grote Natura 2000-gebied 'Solleveld & Kapittelduinen'. Ten oosten van landgoed Ockenburgh ligt het crematorium, ten zuidwesten ligt het Hyacintenbos.

Ockenburgh is een afwisselend ogend landgoed met een duidelijk parkkarakter: open graslanden al dan niet met grote solitairen, grote Rododendronstruiken, dichtere bosjes, een slingerend padenpatroon en aan de randen watergangen die lokaal verbreed zijn tot waterpartijen. Een statige, door linden omzoomde oprijlaan die naar het landhuis leidt completeert dit beeld.

Op de landhuislocatie staan een oude villa met daarnaast de zogeheten "staalbouw". Daarnaast zijn er op Ockenburgh een voormalige portierswoning (Monsterseweg 8) en het chalet waarin een horecavoorziening aanwezig is. Binnen het plangebied liggen het bosgebied "Zwitserse partij" en de "Koeweide": een grasveld dat ook als schaatsbaan wordt gebruikt.

Ockenburgh is een landgoed met een zeer intensieve boombeplanting. De meeste bomen zijn geplant bij de aanleg van het landschapspark in 1890. Ook de oprijlaan is in die tijd geplant. Aan beide zijden van de Koeweide staan nog bomen uit 1830. Op het landgoed staan, behalve het voormalige landhuis en de staalbouw, nog twee andere panden: Monsterseweg 8 (de voormalige portierswoning) en het Chalet dat een horecafunctie heeft.

Hierna wordt nader ingegaan op de afzonderlijke onderdelen.

4.2. Landhuislocatie

De landhuislocatie ligt in het noordwesten van het landgoed. Op deze locatie staan het landhuis en de staalbouw. Anno 2009 is het landhuis extensief bewoond en in verval. De naastgelegen staalbouw was voorheen in gebruik als jeugdherberg. De staalbouw is anno 2009 onbewoond en sterk in verval. Verder komen binnen de landhuislocatie een kleine parkeerplaats, een gazon met sierbeplanting en enkele bomen voor. De landhuislocatie wordt gekenmerkt door een sterk cultureel karakter; van een boskarakter of een natuurlijk karakter is geen sprake.

In verband met de landschappelijke en historische kwaliteiten van het landgoed wordt een accommodatie gerealiseerd die onder de boomkruinen blijft. Dat uitgangspunt wordt ook maatschappelijk, door betrokken natuurorganisaties, ondersteund. Als onderdeel van de inpassing van het nieuwe hotel worden twee nieuwe boomgroepen geplant tussen landhuis en weiland. Deze boomgroepen hebben als functie de zichtas vanuit het landhuis over het weiland te versterken en de hotelgebouwen te camoufleren. In totaal zullen hier ongeveer twintig nieuwe bomen worden geplant.

De naastgelegen staalbouw (een voormalige jeugdherberg) zal in 2010 worden gedemonteerd en buiten Ockenburgh worden opgebouwd. Op de locatie van de huidige staalbouw wordt de logeervleugel van het hotel gebouwd. Tevens wordt een aanbouw van het huidige landhuis geamoveerd en opnieuw gebouwd. Tussen de logeervleugel en het landhuis met kas komen een congrescentrum en een binnentuin. De oprit voor de nieuwe ingang van het hotel wordt ook aangepast. Hier komt een plein met in het midden een rond perk. Rond het landhuis komen terrassen. Aan de achterkant van het gebouwencomplex komt een bevoorradingsplaats.

Voor de realisatie van het Grand Hotel zullen jong boomopschot en een aantal grotere bomen worden gerooid. Rond het hotel worden nieuwe bomen aangeplant.

Ten noorden van de landhuislocatie ligt een hondentrainingsbaan: een grasveld met bomen. De hondentrainingsbaan zal worden opgeheven.

4.3. Monsterseweg 8 (portierswoning)

Aan Monsterseweg 8, ten westen van het landhuis Ockenburgh, ligt de voormalige portierswoning. De portierswoning wordt momenteel gebruikt door een anti-kraakwacht, die ook de rondom gelegen tuin gebruikt. In het veld is de tuincontour nog te herkennen door de afrastering tussen tuin en omliggende bebossing. De tuin zelf is grotendeels begroeid met gras/grasachtig onkruid en opslag van bomen of struiken. In de tuin staan geen bomen met een diameter groter dan 10 centimeter. De portierswoning is bereikbaar via het fietspad voor zowel fietsers, voetgangers als langzaam verkeer. De gemeente Den Haag en de huidige gebruiker van de portierswoning gebruiken het fietspad voor af- en aanvoer van mensen en/of goederen.

In en rond deze portierswoning wordt het wellnesscentrum ontwikkeld. Het wellnesscentrum wordt voornamelijk ondergronds gerealiseerd. Deze constructie wordt in een U-vorm ten zuiden, oosten en westen van de bestaande dienstwoning onder de bestaande tuin aangebracht. De twee opstallen - twee houten schuren - worden daarvoor gesloopt. Dit slopen gebeurt handmatig en de afvoer van sloopmaterialen gebeurt met enkele 10 kubieke meter afzetcontainers zodat de afvalstromen ter plaatse kunnen worden gescheiden.

Op het dak van de kelderconstructie wordt een leeflaag van circa één meter aangebracht. Hierdoor kan er een kwalitatief hoogwaardige vegetatie worden ontwikkeld. De portierswoning zelf wordt niet uitgebreid; wel komt er op maaiveldniveau een logistieke verbinding tussen de dienstwoning en het ondergronds gelegen wellnesscentrum.

De op de afbeelding aangebrachte lijn geeft de contour van de kelder/bouwput weer (**bijlage I**). De onderkant van de kelder bevindt zich circa 4 meter onder maaiveld. De aangebrachte contour valt in het terrein nagenoeg samen met het nog aanwezige tuinhak.

Om de kelder te kunnen realiseren wordt een damwand rondom de contour van de kelder de grond ingetrild. Als de wand staat, wordt de kelder uitgegraven en kan de uitkomende grond worden gebruikt op het kelderdak, voor renovatiewerkzaamheden van het park en voor het aanvullen van grond rondom het wellnesscentrum en het Grand Hotel. Er zal geen uitgaande grondstroom zijn. Wanneer de grond wordt uitgegraven moet deze tijdelijk in depot worden gelegd. Dit zou direct ten zuiden van het landhuis kunnen plaatsvinden. Het betreft hier een grasstrook die op zeer korte afstand van de bouwlocatie ligt, zodat het aantal verkeersbewegingen beperkt kan worden.

Doordat de portierswoning en omliggende tuin hoger liggen dan het naast gelegen fietspad en Grand Hotel, zal de kelder slechts gedeeltelijk en gedurende een korte periode in het jaar in het grondwater komen te liggen. Tijdens de bouwwerkzaamheden zal gedurende circa 4 maanden het grondwater in de kelderbak tijdelijk verlaagd worden met een pomp. Het vrijgekomen water wordt direct buiten de kelderbak weer geïnfiltreerd, zodat de vegetatie in Ockenburgh geen effect van de ontwatering ondervindt.

De kelder wordt gemaakt middels een bekistingconstructie waarna beton gestort wordt. Hiervoor zijn verschillende materieel- en betontransporten noodzakelijk. Ter plaatse zal een kleine kraan worden opgesteld. Dit kan aan de noordzijde van de dienstwoning. Dit gedeelte is louter begroeid met lage struiken welke daarvoor verwijderd worden.

De aanvoer van mensen en materialen zal tijdens de bouw geschieden vanaf de oprijlaan welke kan worden ingereiden aan de Monsterseweg.

De toekomstige klanten voor het wellnesscentrum zijn voornamelijk hotelgasten. Deze parkeren in de onder het hotel gelegen parkeergarage. Dit betekent dat het wellnesscentrum geen aanvullende parkeerdruk veroorzaakt.

De aan- en afvoer van goederen voor het wellnesscentrum gebeurt gelijktijdig met die voor het Grand Hotel, zodat er geen extra verkeersbewegingen te verwachten zijn.

Een wellnesscentrum produceert doorgaans geen geluid naar de omgeving. De technische installaties worden ondergronds aangebracht, zodat er sprake is van maximale geluiddemping. Ook licht naar de omgeving is hierdoor geminimaliseerd. De portierswoning zal in de toekomst niet meer of minder licht naar de omgeving produceren dan in de huidige situatie.

4.4. Monsterseweg 8b (Chalet)

Chalet Ockenburgh is al tientallen jaren op het landgoed Ockenburgh gevestigd. Het gebruik is gericht op kleinschalige horeca ten behoeve van parkbezoekers en feesten en partijen voor buitenstaanders. Het chalet wordt grotendeels omringd door verharde wegen. Aan de voorzijde van het gebouw ligt een terras en een grotendeels kaal getrapt grasveld met enkele bomen.

Het chalet bestaat uit een houten skelet en is door de jaren heen voorzien van uit- en aanbouwen, soms buiten het bestemmingsplangebied en soms zonder vergunning gerealiseerd.

In het chalet is een dienstwoning aanwezig die door de uitbater wordt gebruikt. Deze parkeert zijn auto naast het chalet op het landgoed. Bevoorrading gebeurt via de algemene oprijlaan vanaf de Monsterseweg en langs het voetpad naar het chalet.

Ten behoeve van een nieuw te realiseren paviljoen, hoeven geen bomen gekapt te worden. Wel zijn er enkele bomen waarvan de kroon teruggesnoeid moet worden om te voorkomen dat takken met de mast van de benodigde bouwkraan worden gebroken.

Het gehele paviljoen wordt gesloopt. Dit gebeurt met een rupskraan met sorteergriper. De afvoer van sloopmateriaal gebeurt in containers van 35 kubieke meter, zodat ter plaatse de afvalstroom gescheiden kan worden. De kraan zal eveneens de fundering slopen.

Het nieuwe paviljoen wordt binnen de grenzen van het bouwvlak in het huidige bestemmingsplan en binnen de bepalingen gerealiseerd. Het paviljoen wordt ontworpen in de stijl zoals is weergegeven op de bijgevoegde tekening ([bijlage 2](#)). Het ontwerp is alleen een impressie van het gebouw. Het nieuwe paviljoen wordt gebouwd op een betonfundering. Op de vloer worden

kalkzandstenen binnenwanden geplaatst, waarna de buitengevel in houtskelet zal worden opgetrokken. Tijdens de bouw wordt geen gebruik gemaakt van een permanente bouwkraan. Af- en aanvoer van materieel en materiaal gebeurt via de oprijlaan vanaf de Monsterseweg. Na de realisatie van het paviljoen zal het gebruik niet anders zijn dan het huidige gebruik. De geluid- en lichtproductie zal vergelijkbaar zijn; het aantal logistieke bewegingen ten behoeve van goederen eveneens.

4.5. Parkgebied

Het landgoed zal als geheel worden opgewaardeerd door het oorspronkelijke parkontwerp en landschapsstijl van Groenewegen uit 1889 (Dienst Stadsbeheer, 1998) in ere te herstellen. Daarvoor wordt de padenstructuur gerenoveerd en wordt de zichtas hersteld. Daarnaast worden de bos-, struik- en kruidbegroeiingen hersteld en worden enkele overige, ondersteunende maatregelen genomen.

Renovatie padenstructuur

In het hele gebied worden de asfalt voetpaden uitgebroken en vervangen door halfverharding (duomix). De padenstructuur wordt herzien. In het landschapspark worden de kenmerkende slingerpaden teruggebracht. Paden die niet in deze structuur passen zullen worden opgeheven. In het gebied rond het weiland worden voetpaden rechtgetrokken, waarmee het voormalige karakter van dit gebied (de formele, historische tuin) wordt versterkt.

Renovatie padenstructuur

Wandelpaden

Bestaande situatie, halfverharding en asfalt	7.245 m ²
Nieuwe situatie, alleen halfverharding	4.740 m ²

Oprijlaan

Bestaande situatie, asfalt en halfverharding	4.120 m ²
Nieuwe situatie, asfalt afgestrooid	3.490 m ²

Parkeerterrein (buiten Natura 2000-gebied)

Nieuwe situatie	
Open verharding (grasbetontegels)	2.290 m ²
Asfalt	1.075 m ²

De nieuwe voetpaden worden twee meter breed (in verband met onderhoudsverkeer). Door de nieuwe voorstellen wordt de oppervlakte van de (voet)paden in het park teruggebracht van ongeveer 7.245 naar 4.740 vierkante meter; dat betekent een vermindering van 2505 m². De renovatie van het padenpatroon is in figuur 1 weergegeven.

Herstel zichtas

Door een beperkt aantal bomen te rooien (4?) en andere op te snoeien zal het zicht tussen de oprijlaan en het landhuis worden hersteld. De ingreep in het bomenbestand op deze locatie is daardoor in totaal beperkt.

Koeweide

Door de Koeweide als hondenlosloopgebied aan te merken en dat in de andere delen van Ockenburgh terug te dringen kunnen buiten de Koeweide de natuur- en landschapswaarden zich herstellen wat een kwaliteitsverbetering tot gevolg heeft.

Herstel bos- en kruidenvegetatie

Bosherstel vindt met name plaats in de bosstrook tussen de Koeweide en de begraafplaats. Op de plaats van het bestaande, slingerende voetpad is het bos onder de voet gelopen. Na verplaatsing van het voetpad naar de rand zal het gebied met nieuw bosplantsoen worden ingericht.

Op enkele plekken zal tussen voetpaden en bosbeplanting een nieuwe (bos)kruidenvegetatie worden aangelegd. Ook bij de spiegelvijver, waar het reliëf die in de huidige situatie erg geërodeerd is, zal het gebied van nieuwe boskruiden en klimop worden voorzien. De gazons worden hersteld.

In het ontwerp zijn op verschillende plaatsen hagen toegevoegd aan het landgoed. Behalve passend in het landgoedkarakter zorgen hagen ook voor natuurlijke diversiteit en schuilgelegenheid voor bijvoorbeeld vogels:

- Rondom het nieuwe parkeerterrein onttrekt een geschoren beukenhaag de auto's aan het zicht;
- Het hekwerk rond de Koeweide wordt vervangen door een lage, brede haag van diverse soorten;
- De terrassen bij het hotel worden begrensd door lage geschoren hagen (soort nader te bepalen).

Overige ondersteunende maatregelen

Naast bovenstaande maatregelen betreffen de voorstellen voor renovatie van het landgoed:

- Vernieuwing van verlichting en parkmeubilair
Langs de oprijlaan wordt de bestaande, stedelijke verlichting vervangen door klassieke masten die in de bomenrij komen te staan. Aan de achterzijde worden de armaturen afgeschermd, waardoor geen licht straalt naar het achterliggende bos- en parkgebied. Het bestaande parkmeubilair wordt vernieuwd. Gekozen is voor de klassieke, haagse, houten lattenbank (type van Alff). Ook zullen nieuwe afvalbakken worden geplaatst.
- Vernieuwing twee voetgangersbruggen
Twee voetgangersbruggen zullen in het kader van het reguliere onderhoud worden vernieuwd. De voetgangersbrug die de oprijlaan verbindt met de Zwitserse Partij zal worden verplaatst waardoor een beter aansluiting van voetpaden ontstaat.
- Herstel en aanleg beschoeiing en oevers
Daar waar slechte beschoeiingen grenzen aan de gazons van het landschapspark zullen ze worden vernieuwd. Op de overige plekken vindt geen vernieuwing van oeverbeschoeiingen plaats. Op de plaats van de spiegelvijver, aan de rand van het weiland, zal tussen vijver en weiland een langzaam aflopende, natuurvriendelijke oever worden aangelegd.
- Vernieuwing toegangsbrug Monsterseweg
De toegangsbrug vanaf de Monsterseweg ligt buiten het Natura 2000-gebied. Deze brug zal worden vernieuwd en verbreed omdat de bestaande toegangsbrug niet geschikt is voor zwaar verkeer. Hierdoor ontstaan verkeersonveilige situaties op het kruispunt. De nieuwe brug krijgt dezelfde klassieke uitstraling en leuning als de bestaande brug. Voor de realisatie van deze brug wordt een tijdelijke toegangsbrug ten westen van de huidige toegangsbrug geplaatst.

4.6. Parkeerfaciliteiten en infrastructuur

Buiten het Natura 2000-gebied liggen de voormalige schooltuinen. Deze bestaan nu uit een gazonachtig grasland, omgeven door hagen. In het kader van het herstelplan worden de voormalige schooltuinen omgevormd tot een parkeerplaats voor de bezoekers van het park. De parkeerplaats wordt uitgevoerd in open verharding (grasbetontegels) en krijgen daardoor een groen karakter. De rijbanen liggen in asfalt, afgestrooid met fijn split. Nieuw aangeplante eiken staan in royale, geschoren haagvakken. Een geschoren haag begrenst het parkeerterrein en onttrekt vanuit het park gezien de geparkeerde auto's aan het zicht.

De oprijlaan is geasfalteerd. Aan weerszijden van de oprijlaan liggen over een breedte van ongeveer 1 meter zogeheten doorgroeistenen waar vaak op wordt geparkeerd. Deze stroken worden van de begroeiing afgescheiden door houten paaltjes.

De parkeerplaatsen langs de oprijlaan worden opgeheven en de laan krijgt een parkeerverbod. De (puin)verharding langs de oprijlaan wordt uitgebroken en vervangen door gras, waarbij voor de versteviging van de berm ondergrondse ritterplaten worden toegepast. Ook het bestaande ruiterspad wordt buiten de laan gelegd, achter de bomenrij. De breedte van de oprijlaan (4,5 meter) blijft gehandhaafd. Het asfalt krijgt een nieuwe slijtlaag van fijn grint. De oppervlakte verharding van de oprijlaan blijft dus ongewijzigd. De uit te breken verharding beslaat 630 m².

Voor verbetering/verbreding van het ruimtelijke beeld van de laan zal op een aantal plaatsen de onderbeplanting binnen het laanprofiel worden gerooid.

Hotelbezoekers en bezorgend verkeer zullen gebruik maken van de bestaande oprijlaan. Ter hoogte van het hotel is de bestaande toegangsweg verschoven voor een betere aansluiting op de hotel-entree en een betere inpassing in het orthogonale padenpatroon van de voormalige formele tuin. De verharding naar een laad- en losplaats voor bezorgend verkeer aan de achterzijde blijft gehandhaafd.

De recreatieve paden zijn deels onverhard en deels halfverhard. Langs de randen wordt regelmatig gemaaid waardoor daar een gazonachtige vegetatie is ontstaan.

4.7. Planning

De uitvoering van de werkzaamheden aan het Grand Hotel en het wellnesscentrum verloopt gelijktijdig, zodat de periode van ongebruikelijke geluiden, transporten en (bouw)verlichting niet onnodig wordt verlengd.

5. NATUURWAARDEN

Er zijn een bronnenonderzoek en veldinventarisaties uitgevoerd. De waarnemingen van de veldonderzoeken in 2005 en 2006 staan samengevat op flora (figuur 2) en fauna (figuur 3) en in de soortenlijst ([bijlage 3](#)).

5.1. Bronnenonderzoek natuurwaarden

In het verleden zijn een quickscan (DG Groep, 2003) en 20 vegetatieopnamen gemaakt (Silve, 2002). Daarnaast zijn boominventarisaties uitgevoerd (Den Haag, 2000 en Nova Ockenburgh, 2009).

In 2004 zijn een broedvogelonderzoek (SOVON, 2004) en een vleermuisonderzoek (Van der Kuil en Limpens, 2004) uitgevoerd. De resultaten van de laatste twee bronnen zijn verwerkt in de beschrijvingen per soortengroep.

Quickscan 2003

In 2003 is door DG Groep een quickscan uitgevoerd. Voor de quickscan zijn inventarisatiegegevens gebruikt van 1992 - 1996. Er waren geen recente inventarisatiegegevens beschikbaar.

In die quickscan wordt geconstateerd dat er geen verstoring is van door de Flora- en Faunawet beschermde soorten, omdat de kraamkolonies van vleermuizen, het voortplantings- en foerageergebied van amfibieën en de locaties met beschermde plantensoorten zich buiten de door de ingreep aan te tasten gebieden bevinden. Er wordt geen significant effect verwacht op het leefgebied van het park als geheel, met uitzondering van het effect van uitbreiding van verlichting op vlieg- en foerageroutes van Watervleermuizen. Er wordt geen significant effect op de populaties verwacht. De conclusie in de quickscan is dat er vooralsnog geen verplichtingen zijn vanuit de natuurwetgeving, behalve de noodzaak om voorzichtig te zijn met de uitbreiding van verlichting. Wel wordt aanbevolen nader onderzoek te doen naar het voorkomen van verschillende soortgroepen, met name in de omgeving van het landhuis.

Boominventarisaties

Boommeting Ockenburgh (Gemeente Den Haag, 2000)

Op kaart is per individuele boom een code toegekend. In een gegevensbestand zijn hieraan gegevens gekoppeld: boomsoort, stamdiameter, vitaliteit en verplantbaarheid. De gegevens (met name boomsoort) zijn door De Groene Ruimte gebruikt als aanvulling op het eigen veldonderzoek.

Inventarisatie van de bomen; project: Ockenburgh hotel, Den Haag (New York Boomadvies i.o.v. Nova Ockenburgh OG BV, 2009)

Op de landhuislocatie zijn de te kappen bomen geïnventariseerd. Per boom is gekeken of deze kan blijven staan of verplaatst kan worden. Er zijn 155 bomen geselecteerd die plaats moeten maken voor de nieuwbouw van het Grand Hotel of daarbij betrokken werkzaamheden.

5.2. Soortengroepen

5.2.1. Flora en vegetatie

In Ockenburgh zijn in 2002 20 vegetatie-opnamen gemaakt (Silve, 2002). Het rapport bevat soortenlijsten van deze opnamen met frequenties van de soorten in het totaal van de 20 opnamen. Er werden geen opvallende of zeldzame soorten waargenomen die nadere aandacht verdienen. Het rapport doet geen uitspraak over voorkomende vegetatietypen.

Bij de veldonderzoeken in 2005 en 2006 zijn 13 aandachtssorten⁸⁾ waargenomen: Bosanemoon*, Lelietje-van-dalen*, Wilde hyacint*, Gewone salomonszegel*, Daslook*, Welriekende agrimonie, Prachtframboos*, Gewone vogelmelk*, Bonte gele dovenetel, Bamboe*, Dotterbloem, Sneeuwbes* en de paddestoelensoort Gewone morielje. Op figuur 4 is de verspreiding van de stinzenflora van 1996 en 2007 weergegeven.

Daarvan zijn Gewone vogelmelk, Dotterbloem en Daslook middels de Flora- en faunawet beschermd. De streng beschermde Daslook komt voor op de landhuislocatie en langs de aan te passen paden/oprijlaan. Tevens is Gewone morielje aangetroffen. Deze paddestoelensoort is, evenals Wilde hyacint, beschermd middels de aanwijzing tot beschermd Natuurmonument. De soort is alleen aangetroffen in het uiterste westen van Ockenburgh, buiten de Koeweide en ook buiten de overige voorgestelde uitbreidingen van het hondenloslooplegebied.

5.2.2. Amfibieën en reptielen

Amfibieën

Tijdens de veldonderzoeken in 2005, 2006 en/of 2009 werden Gewone pad en Bruine kikker aangetroffen in de noordelijke helft van het landgoed, met name in een ruderaal veldje achter het landhuis (behorend tot de landhuislocatie). Een watergang langs de noordgrens van het landgoed bevatte eieren van de Bruine kikker. De Kleine watersalamander is, ondanks herhaaldelijk zoeken, niet aangetroffen. Volgens gegevens uit 1992 - 1995 kwam deze soort destijds op vier locaties op het landgoed voor, buiten de landhuislocatie. De Kleine watersalamander wordt zeker verwacht in het plangebied, al zijn de watergangen voor voortplanting weinig geschikt. De aanwezigheid van vis (Brasem, Ruisvoorn) en het ontbreken van voldoende waterplanten zijn hiervan de oorzaak. De watergangen en -partijen vallen overigens buiten de ingreep.

Reptielen

Uit het bronnenonderzoek zijn geen waarnemingen van reptielen bekend.

Tijdens de veldonderzoeken in 2005, 2006 en/of 2009 werden geen reptielen aangetroffen.

⁸⁾ De met * gemarkeerde soorten zijn als aandachtssort beschouwd, omdat dit (in Den Haag) soorten van stinzenmilieus zijn, die indicatoren zijn voor de waarde van het bos (Dienst Stadsbeheer Den Haag, 1991; Bakker, 1985).

Gewone vogelmelk, Dotterbloem en Daslook zijn beschermd middels de Flora- en faunawet; Gewone morielje en Wilde hyacint zijn genoemd in het aanwijzingsbesluit Beschermd natuurmonument.

5.2.3. Broedvogels

In opdracht van de gemeente Den Haag heeft SOVON in 2004 een inventarisatie uitgevoerd naar de aanwezigheid van broedvogels (Kok en Vergeer, 2004). Geconstateerd werd dat landgoed vooral rijk was aan struweel- en holenbroeders. In totaal werden 24 broedvogelsoorten aangetroffen op het landgoed, waarvan 16 in de directe omgeving van het landhuis. Er is een groot aantal holenbroeders, waaronder Holenduif, Groene specht, Grote bonte specht, Boomklever, Boomkruiper en Kauw. Hiervan broeden Boomklever, Boomkruiper en Kauw rond het landhuis. De meeste aangetroffen soorten zijn algemene soorten in de gemeente Den Haag. Alleen Holenduif, Groene specht en Boomklever zijn wat schaarser in de omgeving van het onderzoeksgebied. De Groene specht is een Rode-lijstsoort. Deze heeft waarschijnlijk niet op het landgoed zelf gebroed, het landgoed maakt alleen deel uit van zijn territorium. De belangrijkste waarden voor vogels zijn gelegen in het oude loofhout. Verder is de afwisseling van struweel, opgaand bos en open gazons van belang voor de gevarieerde soortensamenstelling.

Tijdens de veldinspectie najaar 2009 zijn de te rooien bomen gecontroleerd op jaarrond beschermde nesten. Deze werden niet aangetroffen.

Tijdens de veldinspectie in 2009 is gericht gezocht naar nesten van Huismussen. Deze werden niet gevonden in het pand Monsterseweg 8 en niet in het chalet; ze worden daar ook niet verwacht. Bij de vleugel van de villa werden enkele nesten gevonden die mogelijk van Huismussen zijn, dat kon niet met zekerheid worden vastgesteld.

5.2.4. Vleermuizen

In opdracht van de gemeente Den Haag heeft de Vereniging voor Zoogdierkunde en zoogdierbescherming (VZZ) in 2004 een inventarisatie uitgevoerd naar de aanwezigheid van vleermuizen (Van der Kuil en Limpens, 2004). Er werden in dat onderzoek 6 soorten aangetroffen: Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Gewone grootoorvleermuis, Watervleermuis, Rosse vleermuis en Laatvlieger. Er werden kraamkolonies gevonden van Watervleermuis (5 bomen) en Rosse vleermuis (3 bomen). Er werden geen verblijfplaatsen aangetroffen nabij of in het landhuis.

Er werden verschillende vliegroutes vastgesteld, onder andere langs de oprijlaan (verschillende soorten) en de waterwegen (Watervleermuis). De bossen werden van waarde geacht voor boombewonende vleermuizen.

De bovenvermelde bevindingen uit het bronnenonderzoek dat het landgoed Ockenburgh een belangrijk vleermuisgebied is met een hoge dichtheid en een groot soortenaantal is door het veldonderzoek van De Groene Ruimte in 2006 bevestigd:

- evenals in 2004 werden zes soorten aangetroffen: Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Gewone grootoorvleermuis, Watervleermuis, Rosse vleermuis en Laatvlieger.
- Er zijn kraamkolonies gevonden van Watervleermuis (1 boom) en Rosse vleermuis (1 boom). De in 2006 gevonden kraamkolonies bevinden zich aan de zuidoostkant van het landgoed, in bomen die gespaard zullen blijven bij de renovatie van het padenpatroon;
- Er zijn vliegroutes aangetroffen van de watervleermuis: een grote route langs de oprijlaan en een kleine route achter de staalbouw.
- In het landhuis werden ondanks gericht zoeken in 2006 geen verblijfplaatsen aangetroffen; Ook overige waarnemingen duiden er niet op dat het landhuis, hoewel in potentie geschikt, in gebruik was door vleermuizen. In 2009 werden echter enkele vleermuisuitwerpselen gevonden die tegen een ruit waren geplakt van de vleugel van de villa. Geconcludeerd

werd dat deze locatie als paarplaats voor de Gewone dwergvleermuis in gebruik is geweest en ook mogelijk in voor- en najaar aan enkele Ruige dwergvleermuizen een verblijfplaats biedt.

- Er zijn in 2004, 2006 en 2009 geen verblijfplaatsen aangetroffen in de staalbouw. Gelet op de bouw (staal, glas) en de staat van onderhoud (veel openingen waardoor weer en wind redelijk vrij spel hebben) wordt de staalbouw ongeschikt geacht als verblijfplaats voor vleermuizen. Tijdens de veldinspectie in 2009 bleek er ook een ketelhuis te zijn dat mogelijk geschikt is; het ketelhuis was niet toegankelijk en kon niet worden geïnspecteerd.
- Monsterseweg 8 is niet eerder op vleermuizen onderzocht. Bij de veldinspectie in 2009 werd geconcludeerd dat het pand mede vanwege de aanwezige spouwruimte wel geschikt is voor Gewone dwergvleermuis; deze werden ook door bewoner regelmatig om het huis gesignaleerd.
- Het chalet is niet eerder op vleermuizen onderzocht. Bij de veldinspectie in 2009 werd geconcludeerd dat het pand door bouw en gebruik matig geschikt is voor vleermuizen, maar dat deze niet geheel zijn uit te sluiten.

5.2.5. Zoogdieren (exclusief vleermuizen)

Op basis van het veldbezoek in 2006 is aan de hand van sporen en geschiktheid van het gebied geconcludeerd dat de Rosse woelmuis talrijk voorkomt in het gehele landgoed, ook op de landhuislocatie. Verder zijn sporen gevonden van de Veldmuis. Alleen in het zuid-westen van het landgoed leven enkele Konijnen. Deze soort kan zich blijkbaar slecht handhaven op het landgoed. Van de Eekhoorn zijn knaagsporen gevonden. De Eekhoorn gebruikt het plangebied als foerageergebied; een verblijfplaats kon tijdens de veldinspecties niet worden vastgesteld. In de te vellen bomen zijn in elk geval geen nesten van de Eekhoorn aanwezig.

Er zijn geen sporen van de Woelrat gevonden. De Haas wordt hier niet verwacht. De Bunzing en Hermelijn zijn hooguit zo nu en dan op het terrein.

Op basis van de terreingeschiktheid, de landelijke verspreiding wordt daarnaast de aanwezigheid van Bosmuis, Gewone bosspitsmuis, Huisspitsmuis, Egel, Mol en Vos verwacht. Soorten als Egel, Konijn en Vos zullen de gebieden waar honden loslopen mijden.

5.2.6. Overige diersoorten

Er zijn geen overige bijzondere, al dan niet beschermde, diersoorten waargenomen en deze worden ook niet verwacht.

5.3. Habitattypen

H2120 Witte duinen (Wandelende duinen op de strandwal met Helm (*Ammophila arenaria*; witte duinen)).

Op het landgoed Ockenburgh komt geen vrij stuivend duin voor.

***H2130 Grijs duinen** (Vastgelegde kustduinen met kruidenvegetatie; “duingraslanden”). Alle graslanden op het landgoed Ockenburgh zijn gazons uit de Weegbreekklasse met Engels raaigras, Veldbeemdgras en Rood zwenkgras. Deze gazons worden niet tot de duingraslanden gerekend.

***H2150 Duinheiden met struikhei** (Atlantische vastgelegde en ontkalkte duinen). Op het landgoed Ockenburgh komen geen heidevegetaties voor.

H2160 Duindoornstruwelen (Duinen met Duindoorn (*Hippophae rhamnoides*)). Op het landgoed Ockenburgh komen geen duindoornstruwelen voor.

H2190 Vochtige duinvalleien (open water, vochtige graslanden, lage moerasvegetaties en rietlanden, alle voorzover voorkomend in (min of meer natuurlijke) laagten in de duinen). Op het landgoed Ockenburgh komen geen vochtige duinvalleien voor.

H2180 Duinbossen (Beboste duinen van het Atlantische, continentale en boreale gebied). Van dit type komen op Ockenburgh alle drie de subtypen (potentieel) voor.

H2180a Subtype A: duinbossen (droog)
H2180b Subtype B: duinbossen (vochtig)
H2180c Subtype C: duinbossen (binnenduinrand)

5.4. Cultuurlijke elementen

Landhuislocatie

De landhuislocatie wordt gekenmerkt door een sterk cultureel karakter en/of een intensief gebruik en beheer; van een boskarakter of een natuurlijk karakter is geen sprake.

Hoewel het landhuis geschikt lijkt voor vleermuizen werden er in 2004 en 2006 geen aanwijzingen gevonden dat het landhuis gebruikt wordt door vleermuizen. Tijdens de veldinspectie in 2009 werden sporen gevonden die erop wijzen dat het landhuis een paarplaatsfunctie voor Gewone dwergvleermuis kan hebben. Ook wordt niet uitgesloten dat enkele Ruige dwergvleermuizen in voor- en najaar verblijfplaatsen hebben in de villa.

De staalbouw wordt ongeschikt geacht als verblijfplaats voor vleermuizen. Het ketelhuis is mogelijk geschikt, maar kon niet worden geïnspecteerd.

Monsterseweg 8 (voormalige portierswoning)

Het pand is tot 2009 niet betrokken in veldonderzoeken. Op basis van de veldinspectie in 2009 wordt geconcludeerd dat het pand wel geschikt is voor Gewone dwergvleermuis.

Monsterseweg 8B (Chalet)

Het pand is tot 2009 niet betrokken in veldonderzoeken. Bij de veldinspectie in 2009 werd geconcludeerd dat het pand matig geschikt is voor vleermuizen, maar dat deze niet geheel zijn uit te sluiten.

Parkeerfaciliteiten en infrastructuur

Oprijlaan

Op en langs de oprijlaan zijn geen streng beschermd soorten aanwezig; deze worden ook niet verwacht. Wel functioneert wordt de oprijlaan als vliegroute voor de Watervleermuis. Deze functie wordt kan alleen maar verbeteren wanneer de parkeerfaciliteiten zijn verbeterd en de oprijlaan een meer natuurlijk karakter krijgt.

Recreatieve paden

Langs de recreatieve paden is door het maaibeheer een korte tred- / grasvegetatie van de Rompgemeenschap van Ruwbeemdgras (*Poa trivialis*) en Engels raaigras (*Lolium perenne*) [*Plantaginetea majoris* / *Cynosurion cristati*] ontstaan. Op en langs de paden zijn geen streng beschermd soorten aanwezig; deze worden ook niet verwacht.

Hondentrainingsbaan

Op de (op te heffen) hondentrainingsbaan zijn geen streng beschermd soorten aanwezig; deze worden ook niet verwacht.

5.5. Natuurlijke elementen

5.5.1. Bossen

In de bossen zijn de middels de Flora- en faunawet beschermde Gewone vogelmelk en Daslook aangetroffen. Ook zijn de Wilde hyacint (verspreid) en de Gewone morielje (in het uiterste westen van Ockenburgh aangetroffen, twee in het aanwijzingsbesluit voor het Beschermd Natuurmonument Solleveld opgenomen kenmerkende soorten. Daarnaast zijn de volgende stinzenplanten vastgesteld: Bosanemoon, Lelietje-van-Dalen, Gewone salomonszegel, Welriekende agrimonie, Prachtframboos, Bonte gele dovenetel, Bamboe en Sneeuwbes. Andere bijzondere flora die voorkomt op het landgoed, zijn Trompetnarcis en Witte narcis.

Op het landgoed kunnen delen van het bos vegetatiekundig gerekend worden tot verruigd Abelen-lepenbos met veel Els en Vogelkers in de ondergroei en Brandnetel, Fluitenkruid of Braam in de kruidlaag. Door de verruiging, veroorzaakt door slecht beheer, komt in de bossen op het landgoed de oorspronkelijk stinzenflora met Wilde hyacint, Daslook, Prachtframboos, Bonte gele dovenetel, Witte narcis, Trompetnarcis, Boerenkrokus, Bamboe en Sneeuwbes nog maar sporadisch voor⁹⁾. Ook Beuken-eikenbossen komen voor op het landgoed. Het duineikenbos in de Zwitserse partij is hier van bijzondere waarde, omdat het de natuurlijk voorkomende vegetatie betreft.

De bossen op het landgoed Ockenburgh kunnen daarmee gerekend worden tot de parkstinzenbossen, met als kenmerken stinzenplanten, rododendron en paddenstoelen.

Parkstinzenbossen zijn vrij hoog opgaande bossen die van nature worden gedomineerd door iepen of essen. De parkstinzenbossen hebben een rijke struik- en kruidlaag. Vaak komen ook

⁹⁾ In 2006 de indruk was de indruk dat, ten opzichte van 2005, de verruiging in grote delen van het landgoed Ockenburgh sterk was toegenomen.

esdoorns voor, maar die horen hier van nature niet thuis. De vormgeving van het bos is sterk door de mens bepaald. Park-stinzenbossen zijn vergelijkbaar met bossen van voedselrijke, vochtige gronden, maar in de kruidlaag komen veel soorten voor die oorspronkelijk zijn aangeplant en nu zijn verwilderd en ingeburgerd. Het betreft deels inheemse planten met een afwijkende standplaats (zoals Daslook, Gewone vogelmelk, Trompetnarcis en Witte narcis), maar vooral van oorsprong uitheemse, maar reeds lang ingeburgerde soorten bol- en knolgewassen zoals Sneeuwkllokje, Lelietje-van-dalen en Wilde hyacint. Ook Bamboe kan tot de soorten van stinzenmilieus worden gerekend. Daarnaast komen ook uitheemse struiken voor, zoals Prachtframboos, Pontische rododendron en Sneeuwbes. Deze laatste twee soorten kunnen het stinzenmilieu gaan domineren en mogen daarom niet gaan overheersen (Bal et al, 2001).

Hiermee kunnen alle bossen op Ockenburgh gerekend worden tot (potentieel) habitatype H2180 (zie figuur 5):

- H2180A (droge duinbossen) verspreid over vier locaties: één ten zuid-westen van de landhuislocatie en drie locaties in het oostelijk deel van het landgoed;
- H2180B (Duinbossen, vochtig): een smalle zone ten zuid-westen van de voormalige schooltuinen;
- H2180C: (Duinbossen, binnenduinrand): de overige bossen op Ockenburgh.

De verruigde bossen op het landgoed zijn aantrekkelijk voor struweel- en holenbroeders als Holenduif, Grote bonte specht, Boomklever, Boomkruiper en Kauw. Ook de Groene specht is waargenomen, maar deze soort gebruikt het landgoed alleen om te foerageren.

In de bossen komen daarnaast kleine zoogdieren voor zoals Rosse woelmuis, Veldmuis, Egel, Mol, Konijn en Vos. In een aantal bomen komen kraamkolonies van vleermuizen voor.

5.5.2. Graslanden

Op Ockenburgh komen twee typen grasland voor: de droge, gazonachtige vegetaties die een zichtas vormen en het grasland ter plaatse van de voormalige schooltuinen en de lager gelegen, nattere Koeweide.

Droge gazonachtige vegetaties (zichtas, voormalige schooltuinen)

De noord-zuid lopende zichtas vanuit het landhuis bestaat uit een lage, droge gazonachtige graslandvegetatie van de Rompgemeenschap van Ruwbeemdgras (*Poa trivialis*) en Engels raaigras (*Lolium perenne*) [*Plantaginetea majoris* / *Cynosurion cristati*]. De graslanden in de zichtas zijn in gebruik als lig- en speelweide. De zichtas wordt doorsneden door een pad. Aan de randen van de zichtas zet de graslandvegetatie zich door, maar nu onder breed uitgroeiende bomen, veelal Beuk. Daarnaast zijn enkele opvallende bomen als Witte paardenkastanje aangeplant. In de jaren '70 zijn tussen landhuis en het park bomen geplant. Hiermee is het zicht tussen de oprijlaan en het landhuis verloren gegaan.

De voormalige schooltuinen aan het begin van de oprijlaan bestaan uit een intensief gemaaid grasland, omgeven door ca. 1,5 m hoge beukenhagen met daartussen jonge eiken.

Vochtig grasland (Koeweide)

De tegenover het landhuis ligt een lager gelegen, vochtig grasland zonder opgaande begroeiing van struiken of bomen. Het grasland is te kenmerken als een Associatie van Geknikte vossenstaart (*Ranunculo Alopecuretum*), met soorten als Gewone waterbies, Moeraszoutgras en Penningkruid. In de winter doet dit grasland dienst als ijsbaan; het wordt daartoe kunstmatig onder water gezet, maar het blijft gedurende de gehele zomer vochtig, getuige soorten als Gewone

waterbies (*Eleocharis palustris*), Moeraszoutgras (*Triglochin palustris*) en Penningkruid (*Lysimachina nummularia*). De Koeweide is omheind. Het wordt gebruikt om honden uit te laten en los te laten lopen.

(foto's)

6. EFFECTANALYSE

6.1. Effectanalyse Natura 2000-gebied Solleveld en Kapittelduinen

6.1.1. Blijvende effecten

In onderstaande tabel is aangegeven hoe gevoelig habitatype 2180 is voor verschillende verstoringsfactoren die zich bij uitvoering en na afronding van het herstelplan kunnen voordoen. De storingsfactoren worden hierna besproken.

Storingsfactor		Gevoeligheid H2180
1	oppervlakteverlies	gevoelig
2	versnippering	gevoelig
3	vermesting	gevoelig
7	verontreiniging	gevoelig
8	verdroging	gevoelig
13	geluid	nvt
14	licht	nvt
15	trilling	nvt
16	optische verstoring	gevoelig
17	verstoring door mechanische effecten	gevoelig

Oppervlakteverlies (1)

Dit is mogelijk aan de orde bij de realisatie van de hotelaccommodatie en bij aanpassing van het padenpatroon.

Bij realisering van de hotelaccommodatie zal op vijf plaatsen de begrenzing van habitatype 2180 worden overschreden (figuur 7):

- de westelijke hoek van de logeervleugel
- de oostelijke hoek van de logeervleugel
- de achterzijde van het Grand Hotel
- de uitbouw van het voormalige landhuis
- en de oprit van het Grand Hotel.

In totaal zal door de hotelaccommodatie ca. 3000 m² bos van habitatype 2180C overschreden worden.

Voor de parkrenovatie bestaan de effecten enerzijds uit het verlies aan bosoppervlakte van habitatype 2180 daar waar nieuwe paden door bos zijn geprojecteerd, en anderzijds uit de winst aan bosoppervlakte habitatype 2180 daar waar bestaande paden in bos worden opgeheven (zie figuur 1). De bestaande wandelpaden betreffen 7245 m²; de nieuwe padenstructuur betreft 4740 m². Dit betekent een vermindering van 2505 m² wandelpaden. Ook de oprijlaan, parkeerstrook en het fietspad worden 630 m² kleiner in oppervlak. Netto zal er dus een vermindering van het oppervlak aan paden zijn van ca. 3135 m². Op de meeste plaatsen waar een nieuw pad door een H2180-bos loopt, betreft het habitatype 2180C (zie figuur 6). Op enkele plekken betreft het bossen die niet binnen het habitatype 2180 vallen (vegetatietypen

43A Eiken-Beukenbos en 43Aa Elzen-Vogelkersbos met Braam), maar dit in potentie wel zijn. De paden die verdwijnen, liggen veelal ook in habitatype 2180. Hier kan nieuw duinbos zich gaan ontwikkelen. Voor herstel van het zicht wordt de onderbeplanting langs de oprijlaan geroid. Daarbij is het belangrijk om habitatypen 2180 A, B en C te ontzien. De realisatie van het wellnesscentrum aan Monsterseweg 8 en de herinrichting van het restaurant/chalet vinden plaats binnen de huidige begrenzing van bebouwing met tuin of erf, welke uitgesloten zijn van habitatype 2180.

Op basis van de schatting dat er ca. 3000 m² van habitatype 2180 rond de landhuislocatie moet verdwijnen en er netto ca. 3135 m² bos terug komt door de nieuwe infrastructuur, zal er per saldo geen blijvend areaalverlies van habitatype 2180 optreden. Tegelijkertijd zal er wél een kwaliteitsverbetering optreden dankzij het totaal aan herstelmaatregelen en de concentratie van het hondenuitrengedebied op de Koeweide.

Versnippering (2)

Versnippering is niet aan de orde. De realisatie van het Grand Hotel leidt niet tot het uiteenvallen van het leefgebied in twee delen. Het padenpatroon verandert, maar dat leidt niet tot versnippering van leefgebieden. Ten oosten van de oprijlaan is er zelfs sprake van uitbreiding van het leefgebied, omdat er wel paden verdwijnen, maar geen nieuwe paden voor terug komen.

Vermesting (3)

Er is geen sprake van negatieve effecten door veresting op de natuurdoelen van het Natura 2000-gebied wanneer de Koeweide in gebruik wordt genomen als hondenuitrengedebied, omdat de Koeweide niet tot habitatype 2180 behoort of zich in die richting kan ontwikkelen.

Sinds mei 2006 geldt de opruimplicht, zowel voor de gebieden waar honden los mogen lopen als waar ze aangeliind moeten zijn. De gemeente werkt actief aan de handhaving van de opruimplicht. Dit moet leiden tot een vermindering van de achtergebleven ontlasting, zowel binnen als buiten de hondenuitrengedebieden.

Verontreiniging (7)

Door de realisatie van het Grand Hotel in combinatie met de parkrenovatie zal het aantal verkeersbewegingen in het gebied toenemen. Het aantal bewegingen zal naar schatting maximaal 500 per etmaal zijn (Nova Ockenburgh OG bv, 2009). Van deze toename zal sprake zijn langs de oprijlaan, maar ook aan de achteringang van het Grand Hotel. Hierdoor is er een geringe toename van de uitstoot van schadelijke stoffen.

Daar staat tegenover dat met de realisatie van het parkeerterrein op de voormalige schooltuinlocatie en het verbod op parkeren langs de oprijlaan, het aantal verkeersbewegingen van dagbezoekers afneemt.

In het slechtste geval zal er sprake zijn van een lichte toename van verkeer naar het Grand Hotel. Deze toename zal echter geen verslechtering van de aanwezige habitatypen met zich mee brengen.

Verdroging (8)

Na realisatie van het Grand Hotel in combinatie met de parkrenovatie zal de hydrologie in het gebied hetzelfde zijn als in de uitgangssituatie. De realisatie van het Wellnesscentrum betreft de aanleg van een kelderverdieping. Hier is een tijdelijke verlaging van de grondwaterstand binnen geslagen damwanden noodzakelijk. Hiervoor is het tijdelijk pompen van water noodzakelijk (zie tijdelijke effecten). Er zal geen sprake zijn van verdroging, omdat het water direct buiten de damwand weer geïnjecteerd wordt.

Optische verstoring (16) en verstoring door mechanische effecten (17)

Optische verstoring treedt op door de aanwezigheid van mensen of voorwerpen die niet thuishoren in het natuurlijke systeem. Verstoring door mechanische effecten treedt op als gevolg van menselijke activiteiten, bijvoorbeeld betreding. Het ontstaan van park-stinzenbossen is echter sterk beïnvloed door de mens en daarom kan de mens beschouwd worden als onderdeel van het natuurlijke systeem. Voor habitatype 2180A zijn Eikenpage en Grote bonte specht kenmerkende soorten. Voor habitatype 2180B zijn dat Voorjaarshelmkruid en Grote bonte specht. Voor habitatype 2180C zijn dat Wilde hyacint, Grote bonte specht en Houtsnip. Wilde hyacint is aangetroffen in het plangebied, Voorjaarshelmkruid niet. Houtsnip is niet aangetroffen in het plangebied, Grote bonte specht wel. Van de Eikenpage is bekend dat de soort in de omgeving voorkomt (www.waarneming.nl - Solleveld).

In de huidige situatie is sprake van recreatie in de vorm van wandelen, fietsen en paardrijden. Na aanleg van het Grand Hotel in combinatie met de parkrenovatie zal het aantal bewegingen naar verwachting beperkt toenemen. Door realisatie van een parkeerterrein aan het begin van de oprijlaan, blijft de verstoring door autoverkeer van recreanten beperkt.

De compleetheid van een bos is vooral af te lezen aan de ondergroei. De ondergroei is gevoelig voor betreding en vergraving door honden. Door betreding wordt de vegetatie vertrapt. Tevens vindt er bodemverdichting plaats, waardoor eventuele hervestiging van de soorten wordt bemoeilijkt. De effecten van betreding zijn groot en in veel systemen nog tientallen jaren zichtbaar in de vegetatie. Op figuur 8 is de gevoeligheid van de vegetatie voor betreding weergegeven. Het graven heeft eenzelfde effect op de vegetatie als betreding en is dus schadelijk voor het behoud van de ondergroei. Bij het graven van de honden wordt tevens de bodemstructuur vernield. Hierbij verdwijnt de strooisellaag, die belangrijk is voor de ontwikkeling van de ondergroei van een bos.

Verstoring door deze factoren kan worden voorkomen of beperkt middels inrichting en beheer. Inrichting en beheer dienen dan zo te worden ingesteld dat medewerkers, bezoekers en honden zich niet buiten de paden begeven en dus niet de kwetsbare vegetaties van de bossen betreden en een versturende werking hebben op met name vogels.

Bij het wellnesscentrum aan de Monsterseweg 8 en het chalet aan Monsterseweg 8B is geen sprake van optische of mechanische verstoring.

6.1.2. Tijdelijke effecten

Tijdelijke effecten door bouwwerkzaamheden kunnen zijn verontreiniging door werkverkeer, oppervlakteverlies door opslag materialen en aanleg werkwegen, optische verstoring en verstoring door mechanische effecten door de aanwezigheid van mensen en materieel in het park en verdroging door tijdelijke ontwatering van bouwlocaties.

Tijdelijke effecten zijn te voorkomen door in de werkplanning een “ecologisch werkplan” op te nemen, waarin plaatsing en opslag van materiaal en materieel, aan- en afvoer en andere aan de bouwwerkzaamheden gebonden werkzaamheden aan richtlijnen zijn gebonden.

Oppervlakteverlies

Omdat de ontwikkeling van bos op de locatie van de op te heffen paden een langdurig proces is, zal door de aanleg van nieuwe paden in het habitatype een tijdelijk verlies van bos optreden. Tegelijkertijd treedt een (grottere) winst op aan habitatype door de herstelmaatregelen die een kwaliteitsverbetering van de bestaande bossen tot doel hebben, zoals de bosherstelmaatregelen, herstel van de ondergroei en de concentratie van het hondenuitrenged gebied op de Koeweide.

Deze kwaliteitsverbetering zal zich in een korter tijdsbestek kunnen voordoen dan herstel van de bosvegetaties op de op te heffen paden.

Het oppervlakteverlies wordt gelet op de kwaliteitsverbetering elders, beoordeeld als een beperkt, zeer tijdelijk en niet significant negatief effect.

Oppervlakteverlies door opslag van materiaal en materieel dient te worden voorkomen buiten de begrenzing van habitatype 2180. Opslag kan dus plaatsvinden op het gazon ten zuiden van de landhuislocatie, op de Koeweide of op het erf van Monsterseweg 8.

Werkverkeer dient zoveel mogelijk de bestaande infrastructuur te benutten. Voor zover dat niet mogelijk is, dienen tijdelijke werkwegen te worden gerealiseerd, bijvoorbeeld ten noorden van de logeervleugel van het Grand Hotel. De werkwegen veroorzaken een tijdelijk oppervlakteverlies van habitat 2180C.

Verdroging

Bij de realisatie van het wellnesscentrum aan Monsterseweg 8 wordt een kelderverdieping aangelegd binnen het tuin- en erfoppervlak van de dienstwoning. Voor de aanleg van de kelderverdieping is het noodzakelijk om binnen de geslagen damwanden het water tijdelijk weg te pompen. Dit zal plaatsvinden in het zomerseizoen gedurende maximaal vier maanden. Het water wordt buiten de damwand weer in de grond geïnjecteerd. Verdroging is dan niet aan de orde.

Optische verstoring en verstoring door mechanische effecten

Door aanwezigheid van bouwverkeer en extra mensen zal er sprake zijn van verstoring door optische verstoring en verstoring door mechanische effecten. Dit vindt zo veel mogelijk buiten habitatype 2180 plaats, maar er dient zeker een steiger gebouwd te worden rond de toekomstige logeervleugel van het Grand Hotel.

6.2. Effectanalyse Beschermd Natuurmonument Solleveld

De bossen op het landgoed Ockenburgh kunnen gerekend worden tot de park-stinzenbossen, met als kenmerken stinzenplanten, rododendron en paddenstoelen.

Het herstelplan voorziet in verschillende maatregelen die kwaliteitsbehoud en -verbetering van de middels het beschermd natuurmonument beschermde natuur- en landschapswaarden tot gevolg hebben:

- het kenmerkende landgoedbos, het reliëf en de verscheidenheid aan milieuomstandigheden zullen behouden blijven waardoor de ontwikkelingskansen zijn gegarandeerd;
- door het bosherstel, de aanleg van (bos)kruidenvegetatie en de concentratie van het hondenuitrengebied op de Koeweide zal een verbetering van de kwaliteit van het bos op het landgoed optreden, waardoor de natuurwaarden zoals de Wilde hyacint en Gewone morielje waarvoor Ockenburgh als Beschermd Natuurmonument is aangewezen positief worden beïnvloed.
- de nieuwbouw van de hotelaccommodatie zal met het oog op de visuele beleving beneden de boomkruinen blijven.

6.3. Effectanalyse Provinciale Ecologische hoofdstructuur

Het herstelplan voor Ockenburgh heeft als doel het herstel en de verbetering van de natuur- en cultuurwaarden. Door de opgenomen combinatie van maatregelen zal het herstelplan de wezenlijke kenmerken van Ockenburgh waarvoor het gebied in de ecologische hoofdstructuur is opgenomen, waaronder het karakter van een buitenplaats, versterken. Daarmee wordt voldaan aan het “nee, tenzij” principe waarbinnen ontwikkelingen binnen de provinciale ecologische hoofdstructuur mogelijk zijn.

6.4. Effectanalyse Flora- en faunawet

Flora

Er zijn drie middels de Flora- en faunawet beschermde soorten aangetroffen: Gewone vogelmelk, Dotterbloem en Daslook. Voor de eerste twee soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een automatische vrijstelling, en is ontheffing niet nodig. De streng beschermde Daslook is op de landhuislocatie en op twee plaatsen langs de aan te passen paden/oprijlaan aangetroffen. Wanneer de functionaliteit van de standplaats wordt gewaarborgd, is ook voor deze soort geen ontheffing vereist. De functionaliteit is te waarborgen door planten op locaties waar gewerkt zal worden tijdig, op de juiste wijze en door daartoe bevoegde personen te laten verplaatsen naar een andere geschikte standplaats.

Fauna

Er zijn geen (vaste verblijfplaatsen van) streng beschermde amfibieën, reptielen en zoogdieren (excl. vleermuizen) aangetroffen in het plangebied en deze worden ook niet verwacht. Verstoring van licht beschermde amfibieën en zoogdieren valt niet uit te sluiten. Voor deze, en andere soorten zonder beschermingsstatus, geldt wel ten alle tijde de algemene zorgplicht.

Het landgoed is vooral rijk aan struweel- en holenbroeders. Alle broedgevallen zijn streng beschermd en mogen niet worden verstoord. Dat betekent dat bij uitvoering van werkzaamheden rond of in het broedseizoen vooraf moet worden beoordeeld of er een kans is dat broedgevallen kunnen worden verstoord. Als dat het geval is dienen de werkzaamheden aangepast te worden zodat verstoring niet aan de orde is, of dienen de werkzaamheden te worden uitgesteld totdat het broedgeval op natuurlijke wijze is afgerond.

Van een aantal vogelsoorten zijn de nesten jaarrond beschermd. Bij een inspectie in najaar 2009 van de te vellen bomen werden geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen.

Nesten van Huismussen zijn jaarrond beschermd. Tijdens de veldinspectie eind 2009 werden bij chalet en Monsterseweg 8 geen nesten van Huismussen aangetroffen; deze worden ook niet verwacht. In de vleugel van het landhuis werden enkele nesten aangetroffen; mogelijk zijn daaronder ook nesten van Huismussen. Als deze vleugel wordt gerenoveerd/herbouwd, kan de functionaliteit voor de eventueel aanwezige Huismussen worden gewaarborgd door tijdig elders op locaties die niet worden beïnvloed nieuwe nestvoorzieningen voor Huismussen aan te brengen.

Op het landgoed zijn in 2004 en 2006 bomen die niet zullen worden geveld vaste verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld. Tijdens de veldinspectie in 2009 zijn in enkele te vellen bomen voor vleermuizen geschikte holtes aangetroffen: een beuk binnen de bebouwingskavel en enkele

populieren buiten de bebouwingsgrens. Voor het verstoren van vaste verblijfplaatsen van vleermuizen wordt voor ruimtelijke ingrepen geen ontheffing verleend, maar dient de functionaliteit te worden gewaarborgd. In onderhavig geval is dat mogelijk door de betreffende bomen te sparen, waarbij een aan- en uitvliegroute dienen te worden gewaarborgd. Indien het niet mogelijk is al deze bomen of enkele te sparen, kan de functionaliteit worden gewaarborgd door de bomen te verplanten. Nagaan iom Rienk

De villa wordt beoordeeld als een paarplaats van de Gewone dwergvleermuis en mogelijk verblijfplaats van de Ruige dwergvleermuis. Het pand aan de Monsterseweg 8 (portierswoning) is geschikt en biedt naar verwachting ook enkele Gewone dwergvleermuizen een verblijfplaats. Het chalet is als minder geschikt beoordeeld hoewel ook daar aanwezigheid niet is uit te sluiten. Gelet op de beperkte sporen van en kansen voor vleermuizen in de verschillende panden worden deze van minder belang geacht voor vleermuizen. Dat betekent ook dat het effect van de voorgenomen ingreep van beperkte omvang zal zijn. Desalniettemin is er kans op verstoring van vaste verblijfplaatsen, hoe gering de effecten ook, en zal de functionaliteit moeten worden gewaarborgd. Dat kan plaatsvinden door tijdig, in voldoende aantallen en op de juiste locaties voor Gewone dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis geschikte vleermuiskasten op te hangen.

Vliegroutes zijn aanwezig langs de oprijlaan en (een minder belangrijke) achter de staalbouw. Er is geen sprake van verstoring van de vliegroute langs de oprijlaan, omdat er klassieke masten in de bomenrij geplaatst worden, waarbij de achterzijde van de armaturen wordt afgeschermd. De toename aan verkeersbewegingen en geluid vindt met name tijdens daglicht plaats. Voor vleermuizen vormt dit geen bron van verstoring. De minder belangrijke vliegroute achter de staalbouw wordt mogelijk beïnvloed; deze beïnvloeding zal eventueel een verlegging van de vliegroute zijn; de vliegroute wordt niet onmogelijk gemaakt.

De functionaliteit van de vliegroutes is niet in het geding.

Concentratie van het hondenuitrengebied op de Koeweide heeft als effect dat zich daar geen diersoorten zullen vestigen of er zullen gaan broeden; dat is echter nu ook al niet of nauwelijks het geval. In de overige delen van Ockenburgh zullen dieren echter juist meer de kans krijgen zich te vestigen en/of er te broeden. Per saldo zal concentratie van het hondenuitrengebied op de Koeweide een positief effect hebben op de (beschermde) flora en fauna.

In de water- en bosdelen van landgoed Ockenburgh zal de verstoring van vogels van met name grondbroeders (zoals Roodborst, Wilde eend, Meerkooit en Waterhoen) en soorten die in laag struweel broeden (zoals Zwartkop, Winterkoning en Heggemus) toenemen wanneer het hondenuitrengebied wordt uitgebreid. Op de Koeweide zijn broedgevallen niet uit te sluiten, maar wel minder waarschijnlijk, zeker als de Koeweide het hele jaar door dagelijks intensief wordt gebruikt.

7. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

7.1. Natuurbeschermingswet

Het grootste deel van het plangebied ligt in Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen. Alleen het aangewezen habitatype 2180 “Duinbossen” is aanwezig in het plangebied.

Op basis van de schatting dat er ca. 3000 m² van habitatype 2180 rond de landhuislocatie moet verdwijnen en er netto ca. 3135 m² bos terug komt door de nieuwe infrastructuur, zal er per saldo geen blijvend areaalverlies van habitatype 2180 optreden. Tegelijkertijd zal er wél een kwaliteitsverbetering optreden dankzij het totaal aan herstelmaatregelen en de concentratie van het hondenuitrenged gebied op de Koeweide.

Door de Koeweide als hondenloslooptgebied aan te wijzen en juiste inrichting, juist beheer en handhaving van de regels in het gehele park toe te passen is van verstoring door mechanische effecten geen sprake.

Er is geen sprake van blijvende versnippering, vermesting, verontreiniging, verdroging of optische verstoring in het plangebied.

Tijdelijke effecten zijn te voorkomen door in de werkplanning een “ecologisch werkplan” op te nemen, waarin plaatsing en opslag van materiaal en materieel, aan- en afvoer en andere aan de bouwwerkzaamheden gebonden werkzaamheden aan richtlijnen zijn gebonden.

Omdat de ontwikkeling van bos op de locatie van de op te heffen paden een langdurig proces is, zal door de aanleg van nieuwe paden in het habitatype een tijdelijk verlies van bos optreden. Tegelijkertijd treedt een (grotere) winst op aan habitatype door het totaal aan herstelmaatregelen. Deze kwaliteitsverbetering zal zich in een korter tijdsbestek kunnen voordoen dan herstel van de bosvegetaties op de op te heffen paden.

7.2. Flora- en faunawet

Flora

Er zijn drie middels de Flora- en faunawet beschermde plantensoorten aangetroffen: Gewone vogelmelk, Dotterbloem en Daslook. Voor de eerste twee soorten geldt een automatische vrijstelling. Ook voor Daslook is ontheffing niet vereist door de functionaliteit te waarborgen door de planten op locaties waar gewerkt zal worden tijdig, op de juiste wijze en door daartoe bevoegde personen te laten verplaatsen naar een andere geschikte standplaats.

Fauna

Er zijn geen (vaste verblijfplaatsen van) streng beschermde amfibieën, reptielen en zoogdieren (excl. vleermuizen) aangetroffen in het plangebied en deze worden ook niet verwacht.

Het landgoed is vooral rijk aan struweel- en holenbroeders. Alle broedgevallen zijn streng beschermd en mogen niet worden verstoord. Bij een inspectie in najaar 2009 van de te vellen bomen werden geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen. Nesten van Huismussen zijn jaarrond beschermd. Tijdens de veldinspectie eind 2009 werden in de vleugel van het landhuis enkele nesten aangetroffen; mogelijk zijn daaronder ook nesten van Huismussen. Deze nesten

zijn jaarrond beschermd. De functionaliteit voor de eventueel aanwezige Huismussen wordt gewaarborgd door tijdig elders op locaties die niet worden beïnvloed nieuwe nestvoorzieningen voor Huismussen aan te brengen.

Op het landgoed zijn in 2004 en 2006 bomen die niet zullen worden geveld vaste verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld. In 2009 zijn in enkele te vellen bomen voor vleermuizen geschikte holtes aangetroffen: een beuk binnen de bebouwingskavel en enkele populieren buiten de bebouwingsgrens. De functionaliteit hiervan dient te worden gewaarborgd. In onderhavig geval is dat mogelijk door de betreffende bomen te sparen, waarbij een aan- en uitvliegroute dienen te worden gewaarborgd. **Indien het niet mogelijk is al deze bomen of enkele te sparen, kan de functionaliteit worden gewaarborgd door de bomen te verplanten. Nagaan iom Rienk**

De villa wordt beoordeeld als een paarplaats van de Gewone dwergvleermuis en mogelijk verblijfplaats van de Ruige dwergvleermuis. Het pand aan de Monsterseweg 8 (portierswoning) is geschikt en biedt naar verwachting ook enkele Gewone dwergvleermuizen een verblijfplaats. Het chalet is als minder geschikt beoordeeld, hoewel ook daar aanwezigheid niet is uit te sluiten. Voor deze verblijfplaatsen dient de functionaliteit te worden gewaarborgd. Dat kan plaatsvinden door tijdig, in voldoende aantallen en op de juiste locaties voor Gewone dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis geschikte vleermuiskasten op te hangen.

De aanwezige vliegroute langs de oprijlaan wordt niet verstoord; als de (minder belangrijke) vliegroute achter de staalbouw al wordt beïnvloed zal dat zijn in de vorm van een verlegging van de vliegroute zijn; de vliegroute wordt niet onmogelijk gemaakt. De functionaliteit van de vliegroutes is daarmee niet in het geding.

Per saldo zal concentratie van het hondenuitrengebied op de Koeweide een positief effect hebben op de (beschermd) flora en fauna.

7.3. Ecologische hoofdstructuur

Door de opgenomen combinatie van maatregelen zal het herstelplan de wezenlijke kenmerken van Ockenburgh waarvoor het gebied in de ecologische hoofdstructuur is opgenomen, waaronder het karakter van een buitenplaats, versterken. Daarmee wordt voldaan aan het “nee, tenzij” principe waarbinnen ontwikkelingen binnen de provinciale ecologische hoofdstructuur mogelijk zijn.

BRONNEN

Literatuur

- Bakker, P. en E. Boeve**, 1985. *Stinzenplanten* - Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland, 's-Graveland.
- Broekmeijer, M, E. Schouwenberg, M. Van der Veen, D. Prins en C. Vos**, 2005. *Effectenindicator Natura 2000-gebieden. Achtergronden en verantwoording ecologische factoren en storende factoren*- Alterra, Wageningen.
- De Groene Ruimte**, 2005. *Consequenties natuurwetgeving bij planvorming "Ockenburgh"* - De Groene Ruimte, Wageningen
- De Groene Ruimte**, 2007. *Oprichting Grand Hotel en parkrenovatie Ockenburgh*. - De Groene Ruimte, Wageningen.
- DG Groep**, 2003. *Quick Scan Ontwikkeling Landhuislocatie Ockenburg in het kader van de Habitatrichtlijn en de Natuurbeschermingswet* - DG Groep, Boskoop.
- Dienst Stadsbeheer**, 1991. *Haagse Stinzenflora* - Dienst Stadsbeheer, sector Groen, Den Haag.
- Dienst Stadsbeheer**, 1998. *Landgoed Ockenburgh - van historie naar toekomst* - Dienst Stadsbeheer, Den Haag.
- Gemeente Den Haag**, 2009. *Landgoed Ockenburgh. Renovatie landschapspark, definitief ontwerp (kaart)*. Gemeente Den Haag, Dienst Stadsbeheer, Den Haag.
- Gemeente Den Haag**, 2000. *Boommeting Ockenburgh*.
- Kok, J. en J.W. Vergeer**, 2004. *Broedvogels van een deel van Landgoed Ockenburgh in 2004 - SOVON-inventarisatierapport 2004/11* - SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- Kuil, R. Van der en H.J.G.A. Limpens**, 2004. *Vleermuizen op het landgoed Ockenburgh. Een inventarisatie in 2004* - Vereniging voor zoogdierkunde en zoogdierbescherming, Arnhem.
- Ministerie van LNV en VROM en de provincies**. *Spelregels EHS. Beleidskader voor compensatiebeginsel, EHS-saldobenadering en herbegrenzing EHS*. Ministerie van LNV en VROM en de provincies.
- Ministerie van LNV**, 1990. *Aanwijzingsbesluit Beschermde Natuurmonument Solleveld*. Ministerie van LNV, Den Haag.
- Ministerie van LNV**, 2005. *Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998* - Ministerie van LNV, Directie Natuur, Den Haag.
- Ministerie van LNV**, 2006a. *Concept Natura 2000 doelendocument - hoofddocument* - Ministerie van LNV, Directie Natuur, Den Haag.
- Ministerie van LNV**, 2006b. *Concept Natura 2000 doelendocument - bijlagen* - Ministerie van LNV, Directie Natuur, Den Haag.
- Ministerie van LNV**, 2007. *Ontwerpbesluit Solleveld & Kapittelduinen* - Ministerie van LNV, Directie Natuur, Den Haag.
- Ministerie van LNV**, 2007. *Nota van Antwoord Inspraakprocedure aanwijzing Natura 2000-gebieden*. Ministerie van LNV, Den Haag.
- Ministerie van LNV**, 2008. *Handreiking Flora- en faunawet, versie 31/10/2008* - Ministerie van LNV, Directie Natuur, Den Haag.
- Ministerie van LNV**, 2009. *Nadere uitleg van het begrip 'significante gevolgen' uit de Natuurbeschermingswet - eindversie 9-2-2009*. Ministerie van LNV, Den Haag.
- Nova Ockenburgh OG bv**, 2009. *Verkeerskundige studie Grand Hotel Ockenburgh*. Nova Ockenburgh OG bv, Den Haag.
- Provincie Zuid-Holland**, 2007. *Contourennota Levend Landschap*. Provincie Zuid-Holland, Den Haag.

- Provincie Zuid-Holland**, 2009. *Ontwerp natuurbeheerplan Zuid-Holland*. Provincie Zuid-Holland, Den Haag.
- Silve**, 2002. *Inventarisatie van het gemeentelijk bosbezit Den Haag*. Silve Bureau voor Onderzoek, Advies en Informatievoorziening in Bosbouw en Natuurbeheer, Maurik.
- Vogelbescherming Nederland en Het Bosschap**, 2004. *Gedragscode zorgvuldig bosbeheer - Vogelbescherming* - Zeist.
- Zijlmans, J.** 2009. De gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998: regulering bestaand gebruik in beheerplannen en andere zaken. - *Journaal Flora en Fauna*, jaargang 6, nr. 2, pag. 39-53. Sdu Uitgevers, Den Haag.

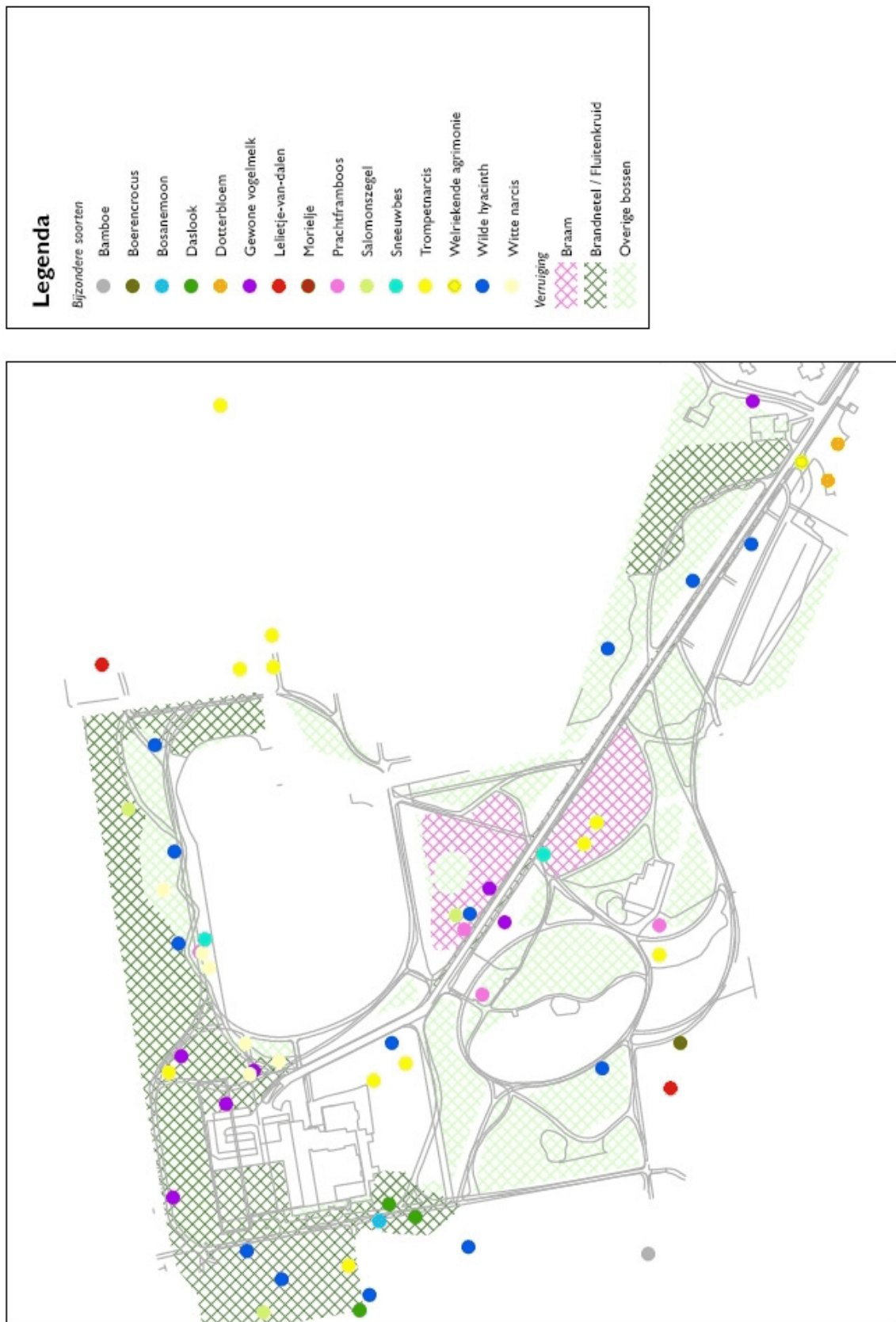
Overige documenten en bronnen

- Effectenindicator - www.synbiosys.alterra.nl
- FAQ wetswijziging 1 februari 2009 Natuurschermingswet 1998 - Regiegroep Natura 2000 (www.natura2000.nl)
- Ontwerpkaart Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen - Ministerie van LNV (www.minlnv.nl)
- Essentietabel Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen - Ministerie van LNV, jaartal onbekend (www.minlnv.nl)
- Profielen habitattypen en soorten - Ministerie van LNV, Den Haag (www.minlnv.nl):
- 2008a: Wandelende duinen op de strandwal met *Ammophila arenaria* ("witte duinen") (H2120)
 - 2008b: Vastgelegde kustduinen met kruidvegetaties ("grijze duinen") (H2130)
 - 2008c: Atlantische vastgelegde ontkalkte duinen (*Calluno-Ulicetea*) (H2150)
 - 2008d: Duinen met *Hippophaë rhamnoides* ("Duindoornstruwelen") (H2160)
 - 2009a: Vochtige duinvalleien (H2190)
 - 2009b: Beboste duinen van het atlantische, continentale en boreale gebied (H2180)
- www.waarneming.nl

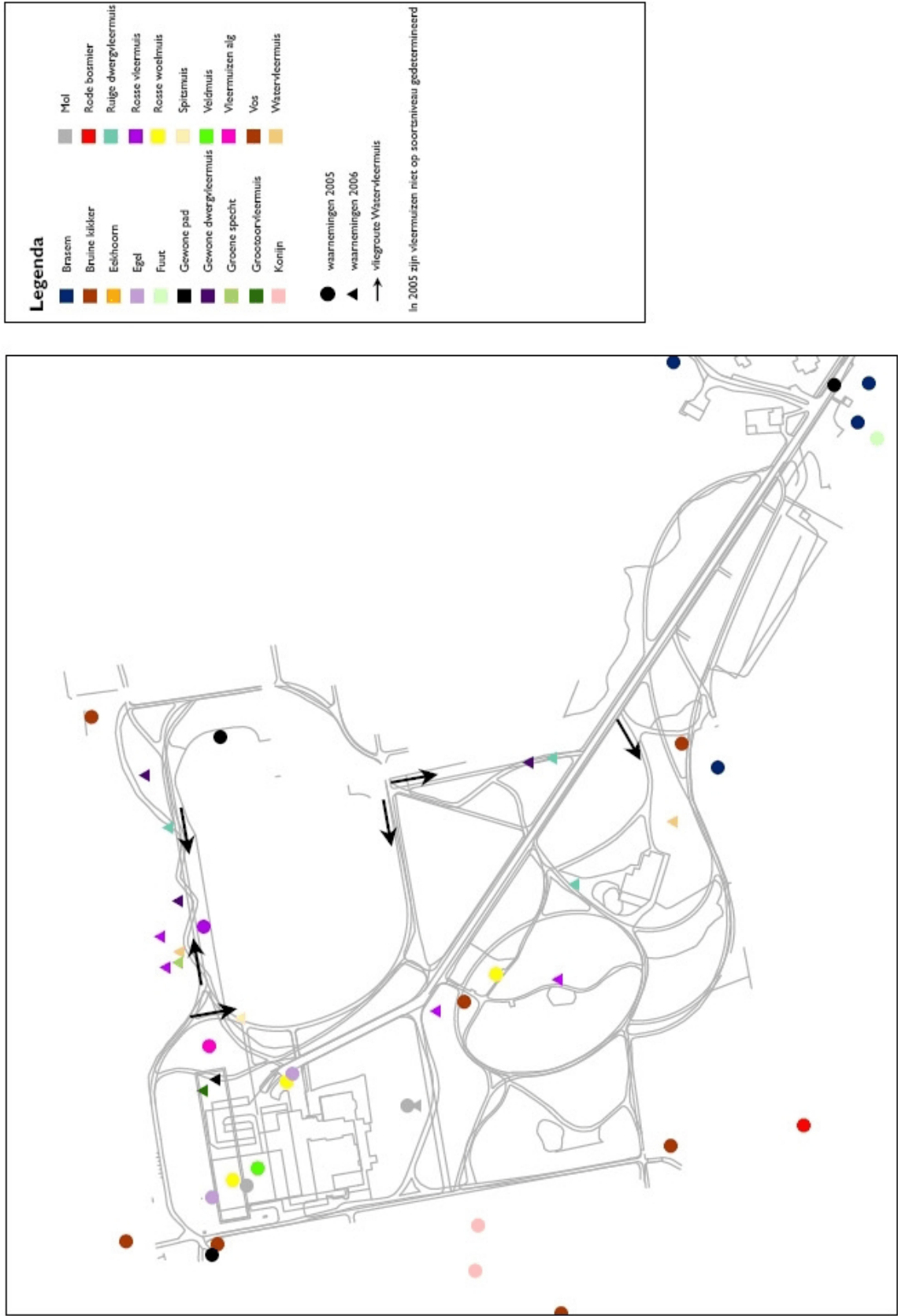
Figuur 1. Padenstructuur

Figuur 2. Flora 2005/2006

Figuur 3. Fauna 2005/2006

Figuur 4. Stinzenflora 1996 en 2007

Legenda

- Wilde hyacint 1996
- Alle stinzenplanten 2007

Figuur 5. Bostypen

Figuur 6. Overschrijding habitattype 2180 landhuislocatie

Figuur 7. Overschrijding habitattype 2180 padenstructuur

Figuur 9. Gevoeligheid vegetatie voor vermesting

Legenda

- Zeer gevoelig
- Gevoelig
- Weinig gevoelig

Figuur 10. Gevoeligheid vegetatie voor betreding

Legenda

- Zeer gevoelig voor betreding
- Minder gevoelig voor betreding

